

KORRONTE MARXISTA INTERNAZIONALA

WWW.MARXIST.COM

PREZIOA 3€

**LANGILE KLASEA
ETA SOZIALISMOA
GAUR EGUN**

AURKIBIDEA

AURKEZPENA	3
SARRERA	4
HITZAURREA	9
1. zatia: klasea bera - Langile klasea eta ekoizpen kapitalista	11
Langile-klasea eta klase kapitalista	11
Langile klasea, ekoizpen kapitalistaren produkturik jatorrena	12
Klase ertainen mitoa	13
Industriaren papera ekonomia kapitalistan	15
Enpresa txikia eta ekoizpen handia	16
Produkzioaren “deszentralizazioa” eta industriako langileen “murrizketa”	17
2. zatia: klasea beretzat (subjektu gisa) - Langile klasea eta klase kontzientzia	21
Klase-kontzientzia	21
Nola sortzen den langile/kapitalisten kontzientzia eta aurkakotza	22
Industriako langile-klasea	23
Langile-klasea bere osotasunean	24
Aldaketa teknologikoen kontzientzian duten eragina	26
Marxismoa eta erreformen aldeko borroka	27
Langileria nortasun-politiken eta interseksionalitatearen aurrean	28
Sozialismoa edo basakeria	31
Langile klasea eta sozialismoa gaur egun	33

AURKEZPENA

Korrante Marxista Internazionalak atsegin handiz aurkezten dugu lan hau euskaraz, euskal langile klasearen eta gazteen aurrean.

Sistema kapitalistak nonahi sortzen duen eguneroko basakeriaren aurrean sozialismoaren aldeko borrokari aurre egitea baino zeregin premiazkoagorik ez dago.

Marxek azaltzen duen bezala, langile-klaseak (kapitalismoaren produkturik jatorrena) sistema hau ehortzeko ardura dauku, eta, beraz, funtsezkoa da marxismora hurbiltzen den langile borrokalari eta aktibista orok ulertzea eta asimilatzea langile klaseak sistema ekonomiko kapitalistan jokatzen duen papera, eta zergatik honek prestatzen dituen langile klasea buru duen gizarte garaiago, ekonomikoki, sozialki eta humanoki aurreratuago bategen – gizarte sozialista – ordezkatzeko baldintza objektiboak.

Dokumentu honek propaganda burgesak eta ezker postmodernistak azken hamarkadetan bultzatu dituzten gai nagusiei erantzuten die:

Langile klasearen izaera kualitatiboki aldatu al da? Ahuldu egin da? Langile gehienak aspertu eta sisteman sartu al dira? Langileen klaseak utzi al dio gizartea eraldatzeko borrokan zeregin nagusia izateari? Sektore eta geruza sozial berriak sortu al dira, orain leku hori betetzen dutenak? Egia al da industriak garrantzi txikiagoa duela produkzio-sisteman eta industriako langileak gero eta hutsalagoak direla? Egia al da ekoizpen-teknika eta lan-metodo berriek langileen aldarrikapenak eta haien borrokak atomizatu eta ahultzen dituztela? Ezinezkoa al da, orduan, langile gehienentzat klase kontzientzia eta kontzientzia sozialista lortzea? Sozialismoaren aldeko borrokak, beraz, oinarri zientifikoa izateari utzi dio?

Lan honek unean-unean erantzuten die gai garrantzitsu horiei guztiei, eta metatzen doazen krisi kapitalista larriko une hauetan sortzen diren eztabaidetan.

Euskal Herriaren kasuan, eztabaida horrek esanahi berezia hartzen du, Mugimendu Sozialistaren inguruan gazteen artean mugimendu komunista masibo bat sortzen baita, eta KMIk gogo biziz agurtzen du. Horrek ikuspegi eta berme bat eskaintzen du Euskal Herrian eta mundu mailan sozialismoaren aldeko borrokarekin jarraitzeko.

Deboziaz, erabakitasunez eta gogo biziz borroka sozialistari ekiten dioten milaka gazte horiei lan apal eta apal hau eskaintzen diegu. Lan hori, nolabait, marxismo iraultzailearen ideietan eta euskal eta nazioarteko langile-klaseak gizartearen eraldaketa sozialista gauzatzeko duen gaitasunean duten ezagutza eta konfiantza indartzen lagunduko diegula espero dugu.

Azkenik, eskerrak eman nahi dizkiogu Jesus Soubiesi, Gasteizko langile borrokalari beteranoari, lan hau euskaraz eskura izan dezagun egin duen itzulpen lan bikainagatik.

SARRERA

Lan honen oinarria 2000. urtean argitaratutako aldez aurreko lan bat da, 2012an berargitaratu eta zabaldu zena, eduki berriekin eta zifra eta estatistiken eguneratzearekin.

Bertsio berri hau, zabaldua eta eguneratua, hiru arrazoirengatik argitaratu da. Lehenengoa, aurreko edizioa agortuta dagoelako oinarritzko gertaerari; bigarrena, langile-klaseak egituran eta gizarte kapitalistan duen zereginari buruzko eztabaida berrituari; eta, azkenik, esplotazio kapitalistaren aurka langile-klaseak egiten duen borrokaren eta beste zapalkuntza-modu batzuen arteko harremanari buruz, ezker militantean artean sortu den eztabaidari: nazionala, generokoa, etniakoa, gaitasunekoa, etab. Azken horri lotuta, eztabaida bat sortzen ari da mundu akademikoan duela urte batzuk sortu ziren marxismoaren eta zapalkuntzaren teoria berrien artean, hala nola identitate-politikak deiturikoen artean – “dibertsitatea” ere deitua – edo, oraintsuago, “interseksionalitatea”, zeinei atal bat eskaini baitiegu edizio honetan.

GAUR EGUNGO GAI LARRIA Liburu honek jorratzen duen gaiaren gaurkotasunak ez du zalantzarik ematen. Lan honen lehen bertsioa argitaratu zenean, munduko ekonomia kapitalistaren azken boom handiaren goranzko fasera joan ginen; izan ere, 2008. urtearen amaieran modu katastrofikoan amaitu zen ekonomista burgesek “Rezesio Handia” izena jarri diotena, eta joan den mendeko 30eko hamarkadaz geroztik kapitalismoak izan duen krisirik handiena izan da. Gaur egun ere, kapitalismoa ez da gai izan 2008a baino lehenagoko hazkunde ekonomikoaren, lanaren produktibitatearen eta inbertsioaren zifretara itzultzeko. Bitartean, ekonomialari gero eta gehiagok iragartzen dute duela 10 urteko proportzioen antzeko edo handiagoko krisi berri batera bideratzen ari garela. Ekonomista burgesek, hala nola Lawrence Summersek, Bill Clintonekin AEBetako Altxorraren Idazkari ohiak, ekonomia kapitalistaren “geldialdi sekularra” ere aipatu dute.

Goraldi ekonomikoko aldi luzeetan beti gertatu den bezala, burgesiaren negozio-festa handia sozialismoaren eta marxismoaren ideien aurkako erasoaldi ideologiko basatiarekin batera etorri zen, Sobietar Batasun ohia eta Europa Ekialdeko herrialde estalinistak baino urte batzuk lehenago izandako gainbehera ikaragarriak prestatua. Eraso horren asmoa zen ziurtatzea langile klasea gai ez zela gizartea eraldatzeko alternatiba iraultzaile bat eskaintzeko. Batzuk oso urrun iristen ziren: langileen-klasea beraren existentzia ukatzeraino.

Bere tesiak marxismoaren bulgarizazio zakarrean oinarritzen ziren, hainbat mailatan. Lehenik eta behin, ukatu egiten zuten industriak ekonomia kapitalistan duen zeregin nagusia, gizarteak automobilik, telefonorik, ordenagailurik, hegazkinik, adreilurik, elikagairik, energiari, altzairurik eta arroparik gabe konpondu ahal izango balitu bezala; aldiz, *Zerbitzuen Sektorea* izenekoaren gero eta garrantzi handiagoa azpimarratzen zuten, *zerbitzu-gizarte* batean sortzen *zen gizarte postindustrial* baten garapenez hitz eginez, horrek edozein esan nahia izanda ere... Hortik ondorioztatzen zen industria bigarren mailara pasatzen bazen ekonomia kapitalistan, are gehiago honek erabiltzen zituen langileak: langile klase industrial, historikoki kapitalismoaren historian izandako mugimendu iraultzaile guztietan abangoardiako papera izan zuena. Bestalde, langile-klasearen eremua arbitrarioki murrizten zieten industriako langileei, eta soldatapeko gainerako langileak ahaztu egiten ziren, oro har ekonomikoki aktiboa den biztanleriaren % 80 baino gehiago osatzen baitute eta, beraz, sistema kapitalistaren produkturik jatorrena baitira. Eta, batez ere, arbitrarioki azaltzen zuten enpresetako ekoizpen-teknika eta lan-metodo berriek langileen indarrari, antolamenduari eta kohesioari eman ziotela *graziazko kolpea*, langile klase ato-

mizatu eta prekarizatu bat sortuz, ustez bere maila eta kategoria desberdinetan interes ezberdinak zituen.

Teoriko burgesen posizio horiek ezker aldeko eta ingurune akademiko “progresistako” askotariko pertsona ospetsuek aireztatu zituzten, eta orain, Espainian, “kabiak ezkerre” izenez ezagutzen hasi dira. Alde batetik, Unibertsitateko etorritako akademiko snobak zeuden, merkatu editorialean sartzeko eta intelektueltasun ofizialaren aretoetan onartuak izateko zergak ordaintzeko teoria berriak zintzilikatzeko zaletasun berezia sentitzen zutenak; bestetik, antzinako ezkerreko “70ko hamarkadatarak” zeuden, barne-eszeptizismoarekin eta langile-klasearengan eta sozialismoarengan zuten konfiantza-galerarekin adiskidetu nahi zutenak, jarrera errebisionista horiek amorruz besarkatuz; eta, azkenik, ezkerreko erakundeen eta klase-sindikatuaren zuzendaritza erreformistak zeuden, modu horretan justifikatzen baitzuten klaseak enpresaburu handiekin eta txandakako gobernuekin uztartzeko eguneroko praktika, “bide parlamentario” posible bakarrarekin; hori bai, “*giza aurpegiko*” kapitalismoa, esplotaziorik eta zapalkuntzarik gabea, gerrarik, bidegabekeria-rik eta ingurumen-hondamendirik gabea; hau da, kapitalismo ezinezkoa.

FAKTORE SUBJEKTIBOAREN GARRANTZIA Ustezko azaleko objektibismo batekin, tesi horien defendatzaileek, ezker barruan, beti alde batera utzi dute alderdi nagusi bat, hau da, ezkerreko eta sindikatuaren zuzendaritza erreformistek milioika langilerengan eta gazteengan izan duten zeregin depresore eta desorientatzailea hamarkada luzee-tan zehar, zeinak norabidez umezurtz utzi baitituzte milioika mugitzen ziren bakoitzean, beren egoerari erabateko aldaketa bat bilatu nahian, eta, beren gizarte-arazoentzako beste aukerarik gabe irtenbide indibidualak bilatzea baino geratzen ez zitzaie, zeren sozialis-morako bidea zerrendatik kanpo geratzen baitzen.

Lan honetan azaldu dugun bezala, marxismoak ez du inoiz defendatu langileen kontzientziak beren bizitza- eta lan-baldintzak automatikoki eta zuzenean islatzea. Hala balitz, sozialismoan biziko ginatke duela mende bat baino gehiago. Jakina, bere bizi-baldintzek langileria matxinadara bultzatzen dute, baina, prozesu bizi eta kontraesankor orotan bezala, kontrako norabidean bultzatzen duten faktoreak ere badaude, langileen kontzientzia hartzeko prozesua oztopatuz eta atzeratuz: klase nagusiaren aparatu ideologikoa, ziurgabetasuna, langabeziarekiko eta miseriarekiko beldurra, familiaren presio itogarriak, gizartearen ikuskera burutuaren gabezia, borrokan eta norberaren indarrarengan den konfiantza-faltarena. Giza kontzientzia, oro har, kontserbatzailea da; aldaketaren beldur da, zaharrari eta ezagunari eusten dio. Premiarik larrienaren aurrean soilik hasten dira gizonak eta emakumeak dagoen gizarte-ordena zalantzan jartzen, eta hori aldatzeko borrokatzea erabakitzen dute.

Beraz, gertaera eta esperientzia ugari metatu behar dira klaseak ondorio iraultzaileak atera aurretik, eta horrekin batera, antolaketa eta zuzendaritza erabakiorra behar dira, langileei lagungarria izan dakien beren kontzientzia-maila handitzeko eta azken ondorioetaraino eramateko borrokan barneratutako ondorioak, nahitaez osatugabeak eta amaitu gabeak. Horrela ez balitz, zertarako antolatu klasea alderdi eta sindikatuetan, zertarako bilerak eta batzarrak, zertarako borroka ideologikoa besteen klase-ideien aurka, zertarako eztabaidak eta asaldura, zertarako grebak eta manifestazioak? Mekanismo horiek ditu klaseak bere kontzientzia garatzeko eta klase menderatzailearen kontrako presioei aurre egiteko, klase horrek eskura dituen elementu guztietara jotzen baitu, gizartean duen lider-goari eusteko.

Marxismoaren kritikoek, sozialismoaren aldeko borrokan –klasearen antolaketa eta zuzendaritza– faktore subjektiboaren papera zerora murriztean, objektibismo faltsu batean babestuz, karikatura bihurtzen dute marxismoari egiten dioten kritika. Hala eta guztiz ere, lan honen zatirik handiena langile klasearen ustezko ahulezia eta gainbeherari buruzko objektibismo faltsu hori desmuntatzera bideratuta dago, eta datuak, analisiak eta argudioak ematera, erakusteko baldintza objektiboek oso modu onuragarrian jarduten dutela oraindik ere, herrialde bakoitzeko langile-klasea, nazioartean, bere esperientzietatik ondorio iraultzaileak ateratzeko moduan egon dadin eta bere gizarte-lan historikoen mailan jar dadin borroka arrakastatsuan. Irakurleak bere irizpidearen arabera erabakiko du helburu horretan arrakasta izan dugun ala ez.

ALDI BERRI BAT Merezi du atzera begiratzea duela 25 urte mundua nolakoa zen ikusteko eta orain nolakoa den alderatzeko, eta bere dimentsio osoan estimatuko dugu bizi izan den biraje historiko erraldoia, egoera osoa bere kontrakoa bihurtu duena.

Zeintzuk dira egungo aldiaren ezaugarriak? Ikusten duguna honako hau da: herrialde guztietako biztanle gehienentzako bizi-baldintzen okertzea salbuespenik gabe, gazteriarentzako lan-prekarietate iraunkorra soldatapekoen geruza gero eta handiagoetara hedatuz, desberdintasunaren eta aberatsekiko eta ezarritako botereekiko mingostasunaren areagotzea, eskubide demokratikoen murrizketa eta errepresioaren gogortzea, klima eta ingurumen krisi bat, planetan aurreikusi ezin diren ondorio lazgarriko eta aldakortasuneko elementuak dituen: Ekialde Ertaineko eta munduko beste leku batzuetako gerrak, emakumearen eta gutxiengo nazionalen zapalkuntzaren larriagotzea, milioika migratzaile eta errefuxiatuen drama, fanatismo erlijiosoa, etab.

Espero izatekoa zen egoera berri horretan, intelektual aurrerakoiko jaun eta andre horiek guztiek eta ezker zahar eta berriaren norabideek aurreko aldiko posizioak berrikusiko zituztela, eta berriro ere marxismoan irtenbide bat bilatzen saiatuko zirela, gizadiaren gainean dagoen etorkizun beltzari alternatiba bat eskaintzeko. Zoritxarrez, ez da horrelakorik gertatu.

Hamarkadetan zehar gizartearen eraldaketa iraultzailearen aukera ukatu ondoren, kapitalismoaren egungo krisi organikoak oina aldatuta harrapatu ditu. Marxismoa «zaharra» eta «zaharkitua» dela esatean tematzen diren bitartean, kapitalismoaren gaitzen aurka borrokatzeko ideia eta teoria berriak eskatzen dituzte, batere zalantzan jarri gabe. Egia esan, XX. mendeko klaseak uztartzeko erreformismo-nahasketa zaharrak bakarrik eskaintzen dituzte: esplotazio kapitalista legeen, zergen ordainketaren eta abarren bidez mugatzea –ez ezabatzea –, eta horiek praktikan jartzeko ahaleginak azken krisiak eta doikuntza eta austeritateko ondorengo urteek eraitsi dituzte. Eskuineko eta ezkerreko gobernuak behartuta daude murrizketa-politika bera aplikatzera, gastu publikoari eustera, lan-prekarietateari eustera, eta abar. Izan ere, kapitalismoaren pean eta gaur egungo krisi organikoaren garaian, ez dago politika horiekiko alternatibarik, herrialde guztietan ordaindu ezin den zor publiko ikaragarriarekin eta merkatu murrizten aldeko merkataritza-borroka basatiarekin. Eta gobernu horietakoren bat gidoia aldatzen saiatuko balitz, klase dominatzaile berak, ekonomiaren gainean duen nagusitasunarekin, boikotera, zerga-ihesera edo enpresen itxierara jotz, erakutsiko die nork agintzen duen hemen. Beste batzuek panazea moralak praktikatzen dituzte, hezkuntzaren eta hizkuntzaren bidez norbanakoen portaerak aldatzen direla azpimarratuz, desberdintasuna eta esplotazioa oinarritzen diren oinarri materialak ukitu gabe: produkzio-bideen jabetza pribatua enpresaburu, bankari eta lurjabe handien eskuetan, eta estatu-nazioa, klase nagusia errepresio-aparatu batez hornitzen duena, klase hori baita estatu-armada osoaren bizi- eta administrazio-iturri eta pribilegioak, eta legio-epaile ofizial guztiak. XIX. mende hasierako ideia premarxistak, abertzaletasuna edo “subiranotasun nazionala” bezalakoak, berraurkitu dituztenak ere badaude, “nazio osoa elite gaiztoaren aurka batzeko”. Zer egiteko? Jakina: lege berriak, zergak ordainduko dituztenak, etab. Gutxienez, joan den mendeko 70eko hamarkadako ezkerreko erreformista zaharrek ekonomiako sektore isolatuak nazionalizatzea proposatzen zuten: banka, energia, garraioa, etab. “Ezker berriaren” programan ez dago horren arrastorik.

SOZIALISMOA: UTOPIA ALA BEHARRA? Iragan urrun batean, duela hamarkada asko, herrialde guztietako langile-alderdi tradizionalak buruzagiek, hala nola PCEk eta PSOEk Estatu espainiarrean, bandera bat altxatzen zuten: sozialismoa; gizarte berri baten alde inarrotzen zuten, esplotatzaile, esplotatu eta bidegabekeria sozialik gabea, milioika langile eta gazteren irudimena pizten zuena, eta ehunka mila militante ukaturen irudimena, beren kausa heroismo eta sakrifizio maila gorenaren alde zeudenak. Horrela, alderdi horiek masa-erakunde gisa eraiki ziren, langile-klaseko ez ezik, herrialde osoko antolakunde garrantzitsuenak izateko. Gaur egun ez dugu ideal handi baten arrastorik ikusten ezkerrean, ez zaharrean ez berrian. Gizarte-aldaketa handi baten aldeko borrokaren ideia handi baten gabezia da, sektore aurreratuenari orientazioa kentzen diona eta bere ezintasunean astintzen duena, klase osoari gida bat eskaintzeko gai ez dena.

Kontua da historiaren hariari berriro ekitea. Sozialismoaren beharra langile-klasearen tamainatik eta ekonomian eta gizarte kapitalistan duen zereginetik haratago doa, funtsezko faktorea baita. Behar hori garapen historikotik eta kapitalismoari datxezkion kontraesantetatik ondorioztatzen da. Kapitalismoa sistema barbaro eta irrazional gisa frogatu da, sufrimendua eta miseria gero eta eskala handiagoan eragiten dituen eta planetako giza kultura eta bizitza bera suntsitzeko mehatxua egiten duena. Baina azpimarratzekoa da, aldi berean, bere baitan oinarriak sortu dituela goi mailako gizartea eta ekoizpen sistema eraikitzeko, gizateriaren behar sozial eta kulturalekin, sozialismoarekin, bat datorrena. Ez da, beraz, marxisten asmo moral bat, ez eta giza historia helburu jakin batera behartzeko ahalegin bat ere, baldintza edo leku orotatik independentea den justizia-boluntarismoaren bidez.

Sistemaren kontraesana honako hau da: Alde batetik, produkzio-baliabideen jabetza gero eta korporazio handi eta banako gutxiagotan kontzentratu du. 200 multinazional pasatxo dira industria- eta elikagaigintza-ekoizpenaren, garraio- eta telekomunikazio-sareen, bankuen eta merkataritza-sareen, eta eraikuntza zibil eta militarren jabeak eta andreak. Jaten eta edaten dugun gehiena eta gizartean bizitzeko ditugun gainerako oinarritzko kontsumo-ondasun gehienak (energia, arropa, etxebizitza, telebista, telefonoak, automobilak, liburuak, etab.) konpainia eta zuzendari gutxi batzuen mende daude. Haiek dira, hitzez hitz, milioika pertsonaren bizitzaren eta heriotzaren jabe planeta osoan. Bestalde, jabetza handiaren ezohiko garapen hori egiten da lan egiten duen biztanleria, aberastasun hori guztia sortzen duen biztanleria, soldatapeko langileak, *jabetzarik gabeko* langileak gero eta eskala handiagoa bihurtuz.

Horrela, bada, kapitalismoaren dinamika ez da lan pertsonaletik gero eta gehiago bizi diren pertsonak jabe bihurtzea, baizik eta ekoizpen soziala, kolektiboa, handitzea, *jabe ez direnen* lanaren bidez, langile-klasearen bidez, zeina biztanleria aktiboaren gehiengoak baita, batez ere herrialde kapitalista garatuetan. Produkzioaren izaera *sozialaren* (gizarte osoak parte hartzen du ekoizpenean lanaren banaketa handi baten barruan, elkarren artean lotutako eta elkarren mendeko katebegien bidez) eta jabetzearen izaera *indibidualaren* (gizarte-lan horren emaitza produkzio-bitartekoen jabeen gutxiengo gero eta txikiagoak bereganatzen du banaka) arteko kontraesan horrek izugarritzko garapena lortu du gure garaian.

Feudalismoaren azken etapan gertatu zen bezala, jabetza kapitalistaren formak estuegi geratu dira ekoizpen-modu berriei eusteko. Produkzioaren anarkiak, gutxi batzuentzat ahalik eta onurarik handiena bilatuz, inolako plangintzarik gabe eta herritarren beharrei erantzun gabe, gainprodukzioa eta aldizkako krisi gero eta asaldagarriagoak eragiten ditu, gizartea kaosean, sufrimenduan eta basakerian murgilduz.

Ez da onargarria ehunka milioi pertsona ogira, sabaira, elektrizitatera, janztera edo lekuz aldatzera iristea, parasito mordoari etekinak uztearen mende egotea, gizateriak modu harmonikoan eta zentzuzko plan bati jarraiki funtzionatzen jarrita gizarte-behar guztiak ase eta esplotazioarekin, zapalkuntzarekin, langabeziarekin, sufrimendurekin, kutsadurarekin eta guzti amaitu ahal izango lituzkeen ekoizpen-bide oso indartsuak metatu dituenean.

Kontraesana ekoizpen kapitalistaren berezko joerak azken ondorioraino eramanez bakarrik konpon daiteke, ekoizpen-bitartekoak jaberik gabeko gehiengoaren, langileriaren jabetza kolektibo gisa sozializatuz, tresna horiek gizarte osoaren jabetza komun bihurtuz, gizadiaren beharrak asetzera bideratutako plan arrazional eta harmoniko batean oinarrituta, lan honetan azaldu dugun bezala.

MARXISMOA ETA BORROKA IDEOLOGIKOA Jakina da *gertakarien gurtza*, ideologia burgesaren hain bereizgarria, jakinduriarik pobreena dela; enpirismo burgesa, ahatea bezala, hegaldia laburreko hegaltia da. Marxismoa, aldiz, historiaren ikuspegi luzea da. Bere baliozkotasuna gizarte burgesaren ikerketa zientifiko sendo batean errotuta dago, gizarte burgesa sortu, garatu eta bertan behera utzi zuten baldintzena.

Marxista kontsekuenteok beti jarri izan dugu lehen mailan borroka ideologikoaren garrantzia kapitalismoaren eta haren apologisten aurkako borrokan. Borroka ideologikoak bakarrik eman diezaieke sostengu eta sendotasun osoa langile-klaseak bizi-baldintza

hobeagoen alde egiten duen borroka ekonomikoari eta eskubide demokratikoen eta sozialismoaren alde egiten duen borroka politikoari.

Lan honek Marxek eta Engelsek ezarritako sozialismo zientifikoaren oinarriak hartzen ditu abiapuntutzat, eta puntuz puntu erantzuten die arestian aipatutako ideia sasizientifikoari eta marxismoa bere kritikari burgesek eta ezkerreko aliatu “inkontzienteek” egiten duten interpretazio faltsuari.

25 urteko egonkortasun erlatiboaren ondoren, gizarte kapitalista bere kontraesanek astintzen dute. Urteetan zehar marxismoaren eta iraultzaren ideien aurkako erreakzio ideologiko bortitza izan ondoren, errealitateak aurrera egiten du sozialismoaren ideia zientifikoak aldarrikatuz. Herrialde batean bestearen atzetik, kontinente batean bestearen atzetik, langile klaseko jendetzak bere giharrak tenkatu eta bere ekintza kolektiboaren boterea erakusten du, boteretsuengan izua eraginez. Historiaren etapa berri bat bizi dugu, erabakigarria gizadiaren etorkizunerako, baina haren musika lehen konpasak baino ez dira entzun.

Edizio berri honetan egindako aldaketei dagokienez, jada aipatu dugu atal bat txertatu dela nortasun-politika, aniztasun eta interseksionalitateari buruz. Atal batzuk zabaldu ditugu klase-borrokaren eta ekonomia kapitalistaren garapenaren esperientzia eta gertaera berrien argitan, eta datu eta estatistika sorta osoa erruz eguneratu dugu, erreferentzia adieraziz. Era berean, komenigarritzat jo dugu obraren jatorrizko hitzaurreari eustea, haren ekoizpena eragin zuen testuingurua azaltzen duelako.

Lan honekin, esplotazio kapitalistaren eta sozialismoaren aurkako borroka ideologikoari ekarpen bat eskaini nahi diogu, eta langile klasearen eta gazteriaren maila aurreratuetan oso harrera ona izango duelakoan gaude.

2018ko urriaren 15ean

HITZAURREA

Giza historiaren edozein garaik bere isla du eremu ideologikoan. Beraz, ezinbestekoa da nolabaiteko gizarte-erreakzioaren garai guztietan pentsamendu politikoak atzeraka egitea aspalditik gaindituta dauden etapetaraino. Leon Trotskyk honako hau idatzi zuen:

“Baldintza horietan, abangoardiaren zeregina, batez ere, errefluxu orokorrari ez eragitea da: korrontearen aurka aurrera egin behar da. Indarren arteko harreman kaltegarriek ez badute uzten antzinako posizio politikoak mantentzen, behintzat eutsi egin behar zaie posizio ideologikoei, iraganeko esperientzia hain baliotsua horietan kontzentratu baita. Gezurrien begien aurrean, politika hori ‘sektario’ gisa agertzen da. Egia esan, aurrera jauzi erraldoi bat prestatu besterik ez du egiten, garai historiko berriaren goranzko uholdeak bultzatuta”.

Errusiar iraultzaile handiaren inspirazio handiko esaldi horrek markatzen digu marxistok gaur egun egin behar dugun funtsezko zeregina, gizartearen eraldaketa sozialistaren aldeko borrokan jarraitzeko.

Estalinismoaren erorketak, duela hamarkada bat, aurrekaririk gabeko kanpaina bati eman zion bide, mundu osoan burgesiak eta haren akolitoek marxismoaren eta sozialismoaren benetako ideien aurka abiatutakoa. Hori, azken hogeitaz aurreratutako herrialde kapitalista nagusiek bizi izan duten egonkortasun ekonomiko eta sozial erlatiboarekin eta egungo boom ekonomikoaren iraunkortasunarekin batera, beste behin ere eraldaketa sozialaren ideia oro heriotzara kondenatzeko aprobetxatu da.

Marxistok ez dugu beldurrik izan behar onartzeko azken bi hamarkadetan aurrekaririk gabeko errefluxu ideologikoa gertatu dela langile-mugimenduan, herrialde guztietako masa-erakunde tradizionalak langileen buruzagien artean ikusten dugun eskuinerako desorientazio orokorraren eta perspektiba faltaren aurrean zorabiatuta.

Hala ere, paradoxikoa da Nazioarteko Diru Funtzak berak bere azken txostenean onartu behar izan duen une berean gizateriaren historian inoiz ez dela lortu gaur egun ezagutzen dugun desberdintasun ekonomiko eta sozialaren mailarik; herrialde garatuenetako langile-klasearen laneko ongizate eta segurtasun konkista historikoak egunez egun murrizten ari direnean; gazteria langilearen eta haren kapitalaren arteko ziurgabetasuna denean nagusi; planeta osoan milioika pertsona astintzen dituzten gerrak, gaixotasunak eta basakeria gutxitzen ez direnean, baizik eta urtez urte hazten direnean; ekoizpen kapitalistaren anarkia munduko ekonomian proportzio izugarriko krisi bat prestatzen ari denean; paradoxikoa da, esaten dugu, langile-mugimenduaren barruko joera guztiek, moderatuenetatik ezker-tiarrenetaraino, ontzat ematea egungo gauzen egoera, ondo zainduz kapitalismoaren garai hoberenak, edo burua lur azpian ezkutuz, garai hoberean zai.

Azkenaldi ideologiko horren beste adibide bat bezala, azken urteotan, langile-mugimenduaren barruko analistak loro gisa errepikatzen ari dira ekonomialari burges batzuek beren bulegoetan prestatzen dituzten arrunkeriak, eta bonbardatu egiten gaituzte analisi marxista larriki “kaltetuta” dagoela modu erabakigarrian eta behin betiko frogatzen duten “froga eta egitate” sorta berri batekin, bereziki ekonomia berria deiturikoaren agerpenaren ondorioz.

Horrela, esaten dute jada ez dagoela langile-klaserik “zentzu tradizionalan”, produkzioan teknologia berriak sartuz gertatutako aldaketagatik, klase ertain berrien agerpenagatik, gizartean klase-egitura konplexuagoa egiten dutelako, ekonomiaren tertziarizazioagatik – Zerbitzuen sektorearen itxurazko nagusitasuna – Industriaren kalterako eta,

ondorioz, sistema ekonomiko kapitalistan horren eta langile industrialen garrantziaren maila jaistearren.

Analisi horiek harritzen dutena ez da esaten dutena, baizik eta funtsean ez dagoela ezer berririk haietan. Hitzez hitz, argudio berberak errepikatzen dira azken ehun urteetan entzun ditugun marxismoaren oinarritzko ideien aurka. Lan honen bidez, argudio horiei erantzun nahi diegu eta, horien aurrean, marxismoaren ideia zaharren baliozkotasun osoa aurkaratu.

Guretzat, marxismoak eskaintzen dituen ideien eta analisisien multzoa langile klaseak oraina ulertzeko duen tresnarik onena da, eta etorkizuna irabazteko bakarra.

Ekarpen honen bidez, ez ditugu eztabaidagai diren gai guztiak agortu nahi, baizik eta gaur egun langile-mugimenduarentzat ezinbestekoak diren hiru alderdiren azterketan zentratu nahi izan dugu, burgesiaren propagandaren eta marxismoaren ideien aurkako borrokan haren bokalen sua jasaten ari baitira: langile-klasearen kontzeptuaren definizioa, horrek ekonomia kapitalistan duen zeregina, eta klase-kontzientzia sozialistarako eraldaketaren prozesua.

2000. urteko urria

LANGILE KLASEA ETA SOZIALISMOA GAUR EGUN

1. ZATIA: KLASEA BERA

LANGILE KLASEA ETA EKOIZPEN KAPITALISTA

LANGILE-KLASEA ETA KLASE KAPITALISTA Gizarte kapitalista bi klase sozialen existentzian oinarritzen da: klase kapitalista edo burgesa eta langile edo soldatapeko klasea. Gainerako klaseak eta tarteko gizarte-geruzak (nekazari txikiak, merkatariak, artisauak, etab.) egitura ekonomiko zahar eta atzeratuen hondakinak dira, eta kapitalisten eta soldatapekoen artean mugitzen dira; langile-klasea, berriz, sistema ekonomiko kapitalistaren produkturik berezkoena da. Ekonomia kapitalista zenbat eta gartuago egon, orduan eta handiagoa da soldatapekoen indar numerikoa eta pisu soziala. Herrialde kapitalista garatu guztietan, salbuespenik gabe, langile-klasea biztanleria aktiboaren %75-% 85 inguru da. Eta herrialde kolonial eta azpigaratu gehienetan gero eta indar handiagoa hartzen du, horietako askotan bere metropoli zaharretan zuten pisu numeriko eta sozial bera duelarik.

Ekonomia kapitalistak funtsezko bi baldintza behar ditu existitu ahal izateko:

A) Langilea *libre*aren existentzia. Hemen *asketzat* hartzen da langileari bere lan-indarra enpresa baten jabeari soldata baten truke saltzea galarazten dion gizarte-loturarik eza.

B) Soldatapeko langilea bere lanbide-eskuartetatik bereiztea. Kapitalistak eta enpresaburuak dute horien jabetza (lan-tresnak eta -tresnak, makinak, lehengaiak, ekoizpen-instalazioak, etab.).

Beraz, soldatapeko langilea bi aldiz antagonikoa den egoeran dago jabetzari dagokionez: alde batetik, ez dago *jabetzan* bere patriaren jabetzako (esklabotzapean eta, neurri batean, morrontza feudal eta kolonialaren pean lan egiten zutenekin gertatzen zen bezala), baina ez ditu *jabetzan* bere bizibideak bere kontura eskuratzeko aukera ematen dioten lanbaliabideak, bestela jabe txiki bat izango bailitzateke: nekazaria, artisaua, dendaria, norberaren konturako profesionala, etab.

Horrela ulertuta, langile librea egotea da enpresaburuak behar duten baldintza, beren produkzio-lana enpresa kapitalista batean egingo duten langile-masa nahikoa eduki ahal izateko.

Klase sozial bat bere bizi- eta lan-baliabideen produkzioarekin eta ugalketarekin duen erlaziotik eratorritako interes-identitatea duen giza talde bat da. Garai bakoitzean, klase sozial horien agerpena eta izaera baldintzatzen duena gizarte-lanaren produktuak ekoizteko eta bereganatzeko modua da. Hala, gizarte-klase desberdinen interesen identitatea gizarte-produkzioan duten rola eta gizarte-lanaren produktuak bereganatzeko moduak baldintzatzen dute. Sistema kapitalistaren pean, gizarte-laneko produktuek *salgaien* forma hartzen dute beren gain, hau da, saltzera bideratutako giza lanak sortutako objektuen forma, kontsumo-bitartekoetan (bizibideak) eta ekoizpen-bitartekoetan (lanbideak) banatzen direnak.

Kapitalistak dira ekoizpen-bideen jabeak, eta, beraz, horiek eta soldatapeko langileek ekoizten dituzten salgaien jabeak. Horrela, kapitalistek klase kapitalista osatzen dute. Kapitalista indibidual guztiak ez dira zuzenean aritzen salgaien ekoizpenean. Klase kapitalistaren barruan ere lanaren banaketa dago. Kapitalista batzuk salgaien merkataritzan eta banaketan (kapital komertziala), kapitalaren eta diruaren maileguan (banku-kapitala) eta beste jarduera batzuetan soilik aritzen dira, horietako asko fabrika-ekoizpenarekin berarekin bat eginda. Jarduera horiek guztiak ezinbesteko osagarriak dira ekonomia kapitalistaren engranaje korapilatsuak bere funtsezko zeregina garatu ahal izateko: salgaien ekoizpena eta salmenta.

Soldatapeko langileek beren bizimoduak soilik eskura ditzakete – Hau da, gizarte kapitalista modernoak ezartzen dituen baldintzetan gizaki gisa duten existentzia bera – Kapitalistentzat lan eginez, bizimodu horiek erosteko erabiltzen duten soldata baten truke. Horregatik osatzen dute langile-klasea – Lan egiten duen klasea –, soldatapeko lana adarkatzen den lanbide eta lanbideen aniztasuna alde batera utzita.

Garrantzitsua da aipatzea kapitalistak ez duela ordaintzen langilearen “lana”, baizik eta haren “lan-indarra”, emandako gizarte-baldintzetan lan egiteko gaitasun fisiko eta intelektuala, haren prestakuntza

eta kualifikazioaren eta lan-motaren arabera. Edozein enpresatan, soldatapeko langileak produkzio-lana egiten du. Langileak, ahalegin intelektual eta eskuzkoarekin, energia, muskuluak, nerbioak eta abar kontsumitzen ditu, eta egunero ordezkatu behar dira. Gastatutako energiak berrezartzeko eta familia garai bakoitzean finkatutako batez besteko bizi-baldintzetan mantentzeko, langileari diruarekin ordaintzen zaio; hau da, soldata baten bidez, bere bizibideak eskuratzeko eta, horrela, lanean jarraitzeko moduan egoteko.

Langileari ez zaio erabat ordaintzen, soldatan, lan-prozesuan salgaiek duten balio guztia. Bere obra monumentalean, *Kapitala*-ean, Marxek xeheki azaltzen du nola lanaldiaren zati batean langileak bere balio bat txertatzen duen, diru bihurturik, bere soldataren baliokidea dena (*beharrezko* lan-denbora); baina lanaldiaren beste zati batek doan lan egiten du kapitalistarentzat (*soberako* lan-denbora). Horrela, ordaindu gabeko lanaren balioa kapitalistak bereganatzen dio langileari. Balio horri **Plusbalioa** esaten zaio, eta hortik sortzen da kapitalistaren irabazia.

Salgaien salmentatik lortutako diruarekin, kapitalistak langileei soldata ordaintzen die eta salgaien fabrikazioan esku hartzen duten gainerako elementu materialak birjartzen ditu (lehengaiak, makinak eta instalazioen higadura, energia, etab.); soberan geratzen dena haien irabazia da, salgaiak saltzen dizkion merkatariarentzat zati bat deskontatu ondoren, bankuaren kredituen interesak, lurren alokairua, beren instalazioak fabrikatzen diren lursailak, Estatu-zergak, eta abar. Beraz, klase kapitalistako sektore guztiak (fabrikatzaileak eta lurjabeak, merkatariak, bankariak, etab.) eta Estatuak, guztiak langileraren lanetik bizi dira.

Klase kapitalistaren interesen identitatea salgaien ekoizpen-bitartekoen gaineko jabetza iraunarazteko ahaleginean agertzen da; izan ere, merkantzia horiek saltzetik lortzen ditu bere bizibideak eta pribilegio sozial guztiak gizarte honetan, baita bizibide eta pribilegio sozialak ere, langile-klaseak merkantzia horietan uzten duen lan soberakina bereganatuz lortutakoak.

Langile-klasearen interesen identitatea klase kapitalistarekiko erabateko mendekotasunean agertzen da bere bizibideak lortzeko, lanbidea edo ofizioa alde batera utzita, eta klase kapitalista horren beraren aurkako etengabeko borrokan, bere lanarengatik jasotako soldatarekin eskuratutako bizibide horiei eusteko eta gehitzeko; hau da, klase kapitalistaren aurka gainbalioagatik, soberan dagoen lan-denboran sartutako balioagatik etengabe egiten duen borrokan.

Horrela, kapitalismoa esplotazio-, zapalkuntza- eta lapurreta-sistema gisa agertzen da, feudalismoa eta esklabismoa bezala. Eta, aldi berean, langile klaseak soldata handiagoen eta lanaldiaren murrizketa-

ren alde egindako borroka bere justifikazio historikoa du. *Gainbalioaren* jabetzaren aldeko borroka hau kapitalismoaren peko klase borrokaren motorra da, langile klasearen bidezko borroka klase kapitalistari bere lanarekin sortzen duen balio guztia kentzeko. Edo, beste era batera esateko, kapitalismoaren pean klaseen arteko borroka, funtsean, gizartearen soberako lanaz jabetzeko borroka da.

Ekonomia kapitalistak soldatapeko lan-sistema ekonomiaren sektore guztietan zabaltzeko duen joera ez da apetatsua. Sistema hori, klasetan banatutako gizarte batean, giza lanaren produktibitatea modu osoenean garatzeko gai dena da, eta bere nerbio eragilea etekin kapitalista lortzea da.

Meatzariak, fabrikako langileak, maisu-maistrak eta irakasleak, administrariak, landako jornalariak, funtzionarioak, bankariak, informatikariak, telefonistak, osasun-langileak (erizainak, medikuak, profesionalak, anbulantziatako gidariak, ospitaleetako mantentze-lanetako langileak, etab.), garraio-langileak (autobusak, trenbideak, metroa, etab.), saltzaileak, arte grafikoetako langileak, eraikuntzako langileak (igeltseroak, peoiak, ontzigile-langileak, alikariak, ontzigile-langileak, etab.), ontzigileak eta abar. Guztiak, salbuespenik gabe, langile-klasearen barruan sartzen dira, arrazoi bakar eta soilagatik, jабegorik ez dutenez (hau da, ekoizpen-baliabideak edukitzeagatik), beren bizibideak soldata baten truke soilik eskura ditzaketelako, eta lehen aipatu ditugun interesen identitatea dagokielako.

Klase sozialaren definizio zientifiko eta sendo horrek erakusten du historian inoiz ez dela izan soldatapeko langileen klase soziala gaur egun bezain indartsua, kopuruz eta sozialki.

LANGILE KLASEA, EKOIZPEN KAPITALISTAREN PRODUKTURIK JATORRENA

Formazio ekonomiko aurre kapitalistetako ekoizleekin ez bezala (feudalismoa, esklabismoa, “eredu asiaticoa” deiturikoa, komunismo primitiboa), kapitalistak ez ditu bere behar pertsonalak asetzeko ekoizten, merkatuan saltzeko eta etekina lortzeko baizik. Etekin kapitalista lortzea salgaien salmentarekin lotuta dagoenez (horien balioak gainbalioa barne hartzen baitu, langileari ordaindu gabeko lan soberakinaren balioa), kapitalista partikular bakoitza zenbat eta hobeto saltzera makurtzen, behartzen eta bultzatzen du lehiakideak. Horregatik, ekoizpen kapitalistak *masa*-produktziora jotzen du ezinbestean, ahalik eta etekin handiena lortzeko. Ekoizpen horrek argi eta garbi gaitzen du gizabanako bakar baten lana eta ahalegina – feudalismoko artisau-ekoizpenean ez bezala –, eta soldatapeko langileak okupatu beharra eskatzen du, enpresa horretan ekoizpena egingarria izan dadin. Horregatik da langilea ekoizpen kapitalistaren produkturik benetakoena eta beharrezkoena.

Edozein enpresa txikik, arrakasta izanez gero, bere produkzioaren eskala handitu behar du, tamainan, ekoizpen-indarretan eta soldatapeko langileetan haziz, masa-ekoizpen horri aurre egin ahal izateko. Horrela sortu dira, historikoki, dendariarengandik hipermerkatua; lantegi txikitik fabrika; eta lukurriarengandik, bankari modernoa.

Sistema kapitalistak, produkzio-bitartekoen jabetza pribatuan eta ahalik eta etekin handienaren bilaketan oinarritua, soldatapeko lana behar du existitzeko. Are gehiago, gizartearentzat helburu praktiko eta erabilgarria izan dezakeen produktu, asmakizun edo asmakizun mekaniko berri oro ekoizpen kapitalistak hartzen du ezinbestean, salgai moduan, masan ekoitzi eta saltzeko.

Automobila, etxetresna elektrikoak, ordenagailua edo telefono mugikorra ere ez ziren existitzen duela ehun edo ehun eta hogeitaz urte, kapitalismoa sistema heldua eta erabat garatua zenean. Hala ere, gaur, atzo bezala, produktu horiek guztiak instalazio handietan egin behar dira, non ehunka eta milaka langilek lan egiten duten. Marxismoaren kritikoei iragartzen diegu helburu praktiko erabilgarriekin merkatuan sortzen den produktu berri orok masan ekoiztera joko duela ezinbestean, eta, fabrikaziorako, milaka langileko industria-planta handiak beharko direla. “Kapitala ugaltzen denean, bere tresnak, lan-indarrak ere berdin egiten dute. Kapitalaren metaketa terminoa proletarioen gehikuntzaren baliokidea da” (Marx, *Kapitala*, Vol. 1, 558. or. Kubako Nazionala).

Sistema kapitalista ez da soilik salgaien ekoizpen-sistema bat, gainera, bere existentzia-baldintza materialak erreproduzitu behar dituen sistema bat da: ekoizpen-bitartekoak eta lan-indarra, langile-klasea.

“Produkzio kapitalistaren prozesuak, berez, langilearen eta bere lan-baldintzen arteko bereizketa adierazten du. Horregatik, bizitzeko langilea bera saltzera behartzen duten baldintzak erreproduzitzen eta betiketzen ditu, eta, aldi berean, kapitalistari erosteko aukera ematen dio, aberasteko (...) Langilea, kapitalista indibidual bati saltzea baino gehiago, klase kapitalista osoaren jabetzan geratzen da bete-betean. Haren zortasun ekonomikoa baldintzatuta dago, eta, aldi berean, salmenta-egintza horren aldizkako berritzeak, kontratu librearen fikzioak, banakako patroien aldaketak eta merkatuko lan-prezioaren gorabeherak mozorrotzen dute. Bere jarraitutasunean edo erreproduzio gisa hartzen den ekoizpen kapitalistaren prozesuak ez ditu merkantzia eta gainbalioa bakarrik sortzen; kapitalistaren eta soldatapekoaren arteko harreman soziala sortzen eta betiketzen du” (Marx, *Kapitala*, Vol. I., 523. or. Kubako Nazionala).

Sistema ekonomiko kapitalistaren pean, indar produktiboen garapenak izaera mundiala hartzen du, aurreko gizarteetan ezezaguna. “Bere produktuei gero eta irteera handiagoa emateko beharrak bultzatuta, burgesiak mundu osoa zeharkatzen du. Leku guztietan egin behar du habia, leku guztietan finkatu, leku guztietan loturak sortu... Munduko merkatua ustiatuz, burgesiak izaera kosmopolita eman dio herrialde guztietako produkzioari eta kontsumoari” (Marx eta Engels, *Manifestu Komunista*, 61. or. Klase Borroka, 2017). Horrela, produkzio-indarren mundu-garapen horren ondorio saihestezina da lana banatzea eta baita mundu mailako langile-klasea gero eta gehiago zabaltzea, garatzea eta indartzea.

KLASE ERTAINEN MITOA Duela hamarkada batzuetatik hona, herrialde kapitalista aurreratu edo garapen ertaineko edozein herrialdetan gizarte-sektore nagusia klase ertaina dela dioen baieztapena leku komun bihurtu da. Aristotelesek zioenez, bertutea muturren erdian zegoen, eta, horregatik, gure politikari burgesek eta komunikabideetako eta unibertsitateetako korifeoek behin eta berriz azpimarratzen dute desiragarria eta bertutetsua “klase ertaina” izatea edo bihurtzea dela. “Klase ertaina” terminoa ez da zientifikoa eta gaizki-ulertuak sortzen ditu. Marxistok nahiago dugu «burgesia txikia» terminoa erabili, hau da, jabe txikiak biltzen dituen klase sozial heterogeneoa izendatzen duen izen zientifikoa, gero azalduko dugun bezala. XIX. mendearen erdira arte, “Klase ertaina” terminoak sortzen ari zen burgesia izendatzen zuen, “Klase altua” deritzon aristokrazia finantzario eta lurjabearen eta “klase baxua” deritzona ordezkatzeko zuten hiriko soldatapeko, nekazari eta behartsuen arteko erdibidean kokatzen zena.

Arestian aipatutako ezaugarriak dituen edozein herrialdetako estatistika berriek argi eta garbi erakusten dute soldatapeko langileek osatzen dutela ekonomikoki aktiboa den biztanleriaren gehiengo handia, eta, beraz, herrialde horietako biztanleriaren gehiengoa. Gure azterketa berresteko, Europako eta Latinoamerikako garapen ertaineko bi herrialderi dagozkien zifrak emango ditugu: Espainia eta Argentina. Espainiaren kasuan, *Estatistikako Institutu Nazionalak (INE)* egindako *Biztanleria Aktiboaren Inkestaren* zifren arabera, 2008ko bigarren hiruhilekoari dagokionez, Espainiako Estatuan soldatapeko aktiboen kopurua 16.853.000 zen, enpresaburuen kopurua 3.572.100 eta langabeen kopurua 2.381.500.

Okupatuak bakarrik kontuan hartuta (soldatapekoak eta enpresariak), guztira 20.425.100 pertsona ditugu; beraz, soldatapekoen ehunekoa guztizkoaren % 82,5 da. Langabetuak soldatapekoen artean sartzen baditugu, lanik gabeko langileak baitira, soldatapekoen ehunekoa % 84,3raino igotzen da.

Bestalde, enpresaburuen kopurua erabat desitxuraturata dago. Autonomoen eta norberaren konturako langileen kategorian dauden langileak horien barruan sartzen dira. Eta osasun- eta erretiro-prestazioak jasotzeko Gizarte Segurantzako kotizazioak ordaindu behar dituzten autonomoen eta norberaren kontura diren kopurua (horietako asko soldatapeko langileak dira) horien ehuneko oso handia da. Zifra horietan sartzen dira, halaber, gehienez familia bereko bizpahiru kidek lan egiten duten enpresa txikiak eta familia-negozioak.

Argentinako kasua antzekoa da. Estatistika eta *Erroldetako Institutu Nazionalak (INDEC)* Lan Ministerioak 2010. urtearen amaieran emandako zifren arabera, Argentinan 11.808.000 soldatapeko aktibo zeuden, soldatarik gabekoak 3.571.000 ziren, horietatik 2.928.000 bere konturako eta familia-langile gisa ageri ziren; eta langabeak, 1.159.000.

Landunak kontuan hartuta, 15.379.000 pertsona dira guztira, eta soldatapekoen ehuneko guztizkoaren % 76,8 da. Soldatapekoen artean lan egiten ez dutenak kontuan hartuz gero, soldatapekoen ehuneko % 78,4ra igotzen da.

Horrela, estatistika ofizialek ematen dizkiguten datuak erabiliz, edozein herrialde kapitalista ertainetan langileriaren alde dagoen indar korrelazio indartsua berresten da. Hala ere, gure kritikoak zalapartaka aritzen dira denbora guztian klase ertainen indarrak hitz egiten, langile-klasearen ustezko ahuleziaren aurka.

Ikuspegi zientifikotik, burgesia txikiak, edo eskuarki klase ertain gisa definitzen denak, eskuz edo intelektualki lan egiten duen baina bere lan-baliabideen jabe den biztanleriaren sektorea hartzen du, langile-klasea ez bezala. Klase ertainak oso sektore heterogeneoa dira. Erdi mailakoa da bere lur zatia-ekin ozta-ozta bizirauten duen nekazari txikia, 20 edo 40 hektareako jabe ertain bat bezala; edo auzoko dendari txikia eta ospe handiko langela bat zuzentzen duen abokatua. Bere mailarik baxuenak langile askoren antzeko baldintzetan bizi dira eta lan egiten dute, eta goiko geruzak, berriz, burgesiarekin kontaktatu puntu asko ditu.

Zenbakiz ez ezik sozialki ere klase ertainak askoz ahulagoak dira langileria baino. Beren bizi- eta lan-baldintzak direla eta, organikoki ez dira gai gizartean rol independente bat jokatzeko, eta, horregatik, burgesiaren eta langileen artean etengabe mugitzen dira haien sostengu eta sinpatiak.

Egia da marxistok *erdiko klasea* eta populazioaren sektore handixeagoa bereizten ditugula: *geruza ertainak*, hau da, klase ertainak, elementu erdi-proletarioak eta langile-klasearen goiko edo inguruko geruzak biltzen dituen gizarte-taldea, beren bizi-baldintzengatik. Haien bizi-baldintzak eta gizarte-harremanak, batzuetan, klase ertaineko erdi-mailako sektoreetatik hurbilago egon daitezke; beren

psikologian ere, langile-klaseko masa zabalena ez bezalako portaerak hartzen dituzte.

Akatsa litzateke hau zentzu absolutuan hartzea. Langile klasearen goiko edo inguruko geruza horien psikologia eta kontzientzia oso heterogeneoak eta aldakorrek dira, eta horien artean klase-kontzientzia duten langileak daude, gainerako langile-klasearekin dituzten loturak galdu ez dituztenak. Geruza horien artean, honako hauek bereiz ditzakegu: irakasleen sektoreak (horietako asko klase ertainetakoak dira), medikuen eta abokatuen soldatapeko sektorea, enplegatu publikoak, edo langile-klasean berriki sartutako sektoreak, hainbat gizarte-erazketatik datozenak. Edonola ere, langile-klaseko masa zabalena indar sozial eta numerikoak maila ertain hauena baino askoz handiagoa izaten jarraitzen du.

Jende askok *klase sozialaren* kontzeptua *bizimailako*arekin nahasten du. Horrela, herrialde gehienetan langileak gosez hiltzen ez badira eta horietako askok bizi-baldintza altuagoak lor baditzakete, jada langile-klase izateari utzi diote eta klase ertain bihurtu dira. Horrela arrazoitzen dute teoriko eta soziologo askok, marxismoaren bulgarizazio zakarra adierazten duen eskemarekin.

Marxismoak ez du inoiz ukatu, ergelkeria litzateke gainera, langile-klaseko geruza zabalena bizi-maila handitzeko aukera. Sistema kapitalista bera behartuta dago langileen soldata moldatzera, bizi ahal izateko, bizi dituen gizarte-baldintza aldakorretara. Horrela, adibidez, duela 80 urte, langile gehienentzat luxua zen auto bat edukitzea, garai hartako soldatarekin alderatuta zuen prezio handiagatik ez ezik, gizarte kapitalistan moldatzeko autoa edukitzea funtsezkoa ez zelako ere. Gaur egun, aldiz, automobila (telebista, irratia eta telefono mugikorra, esaterako) ezinbestekoa da bertan moldatzeko. Zehazki, lantokira autoz joatea funtsezkoa da produkzio-sistemak egunero funtziona dezan.

Sistemak errealitate hori islatu behar du langileen soldatan, hala izaten jarraitu nahi badu. Baina barregarria litzatekeena da egitate honetatik ondorioztatzea langileak aburguesatu egin direla edo klase ertain bihurtu. Autoa kontsumo-objektu bat da, bizibide bat, eta ez ekoizpen-bide bat¹. Langileen eta kapitalisten arteko gizarte-harremana ez da desagertzen. Kapitalistek langile hauek esplotatzen eta gainbalioa ateratzen jarraitzen dute.

Marxismoak baieztatzen duena da, garai bakoitzean, kapitalistak langileen soldata mantentzen saiatzen direla, dauden baldintza sozialetan bizi ahal izateko behar den gutxienean. Kapitalistek langileei eman diezaieketen soldataren gehienezko muga, jakina, beren etekinak zalantzan jartzen ez direnekoa da, hori baita – mozkinak ekoiztea – Ekoizpen kapitalistaren helburua.

¹ Taxi-zerbitzua, gidariak eta antzekoak izan ezik

Eta marxismoak baieztatzen duena da langileria-
ren bizi-mailan eta lan-baldintzetan konkista oro ez
dela betierekoa. Klaseen arteko indar korrelazioa al-
datzen denean, porrot sindikal baten ondorioz edo,
maila altuago batean, porrot iraultzaile baten ondo-
rioz, edo ekonomia kapitalistaren krisi zorrotz baten
ondorioz, konkista horietako asko desagertu egiten
direla. Gizartearen eraldaketa sozialistak bakarrik
berma ditzake etengabe aurrerapen sozialak, eta mu-
garik gabe goratu.

**INDUSTRIAREN PAPERA EKONOMIA KA-
PITALISTAN** Gaur egun, modan dago kapitalis-
moaren apologisten artean industriak ekonomian
duen garrantzia gutxiatea; horrek erakusten du,
alde batetik, bere ezjakintasun inozoa, eta, bestetik,
errealitatea desitxuratzeko duen gogo kontzientea,
langileria-aren arreta bere helburu historikoetatik
desbideratzeko, bere kontzientzia ahuldu nahian.
Duela urte batzuk, *El País* egunkari espainiarrean
(00/7/24) agertu zen artikulu batean, *La revolución
del siglo XXI se libra en la red* izenekoan, Jose Cer-
cosek, garai hartan Winterthur aseguru-etxeko presi-
dentea zenak, hau bezalako zentzugabekeriak esaten
zituen: “Ekonomia berriarekin, produkzio-tresnak ez
ezik, edukia ere aldatzen da. *XX. mendean gauzak
fabrikatzen XXI. mendean informazioa prozesatze-
ra pasatuko gara*. Horixe da gure eraldaketa handia”
(enfasia gure da).

Gizarte kapitalista modernoaren oinarria indus-
tria-produkzioa da. Beti izan da horrela, eta beti
izango da horrela. *Zerbitzuen gizarteari*, industria-
ren gainbeherari eta industriako langileen zereginari
buruzko esamesa arrunt guztiek ez diote kritika zien-
tifikoa txikienari ere eusten.

Edonork egin dezake proba, baita Cercos jaunak
ere. Janzten gaituen arropa, hartzen ditugun elika-
gaiak, eraikinak eginda dauden adreiluak, boligra-
foak, papera, autoak, hegazkinak, telebistak, ordena-
gailuak, egunkariak, billeteak eta txanponak; azken
batean, inguratzen gaituen ia guztia fabriketan edo
industria-instalazioetan ekoiztuta dago. Fabrikarik
gabe, gizarte kapitalista 24 orduan kolapsatuko lit-
zateke. Hori hain da oinarrizkoa, non umekeria baita
hori azaltzen gelditzea, baina hain maila miserablera
jaitsi da unibertsitatek ateratako *buruargiek* bultza-
tutako zientzia burges *moderno*!

Kapitalismoaren azpian dagoen industriaren ga-
rrantzia ez datza soilik *erabilera-balioen* ekoizle
gisa, objektu erabilgarrien ekoizpen gisa, baizik eta
plusbalioen sortzaile den iturri bakar gisa (nekaza-
ritzarekin batera), ekoizpen kapitalistaren benetako
motorra baita.

“Kapitala industrialia da kapitala izateko modu
bakarra, eta kapital horren funtzioa ez da soilik

gainbalioa edo soberako produktua bereganatzea,
baita hura sortzea ere. Horregatik, kapital horrek
ekoizpenaren izaera kapitalista baldintzatzen
du; haren existentziak kapitalisten eta soldata-
peko langileen arteko klase-kontraesana dakar
berekina (...) Bera baino lehen ekoizpen-baldintza
amaituetan edo gainbeheran agertu ziren gaine-
rako kapital-barietateak haren mende daude eta
aldaketa egokiak jasaten dituzte bere funtzioen
mekanismoan. Are gehiago, bere oinarriaren gai-
nean bakarrik mugitzen dira; berak ematen dien
oinarri horrekin bizi eta hiltzen dira, irauten dute
eta erortzen dira” (Marx, *Kapitala*, Vol. II, 53.
or., Ed. Kubako Nazionalea).

Marxek azaldu duenez, produkzioarekin zuzenean
lotuta ez dauden gainerako kapitalak (kapital kom-
ertziala, banku-kapitala, eta zerbitzuen sektoretzat
hartzen denaren zati handi bat) baldintzatuta daude,
beren existentziari eta gainbalioaren jabetzeari da-
gokienez, eta, beraz, irabaziak lortzeari eta soldata-
peko lanaren bidez (industria eta baltzua) *erabilera-
balioak* ekoiztera bideratutako kapitalari dagokionez,
hori baita plusbalioa ekoizteko modu bakarra. Egu-
neroko errealitateak erakusten du industria eta nekazaritza
izango litzatekeen asaldura orok berehalako ondorioak
eragiten dituela gainerako ekonomia kapitalistan.
Kapitalaren III. liburukian, Marxek zehatz-mehatz
azaltzen du zein mekanismoren bidez banatzen den
gainbalioa, industrian eta nekazaritzan sortua,
ekonomia kapitalistan parte hartzen duten sek-
tore guztien artean.

Ikuspegi marxista batetik, industria-sektoreak,
fabrikak, industria-instalazioak eta meategiak ez
ezik, gainbalio bat ematen duten sektore ekonomiko
guztiak ere hartzen ditu, eta, beraz, ekoiztutako edo
garraiatutako salgaiei balio eransten diete, hala nola
eraikuntzaren sektoreari (hemen salgaiak balio es-
trusioa duten etxe eta eraikinak dira, eta balio hor-
retan sartzen dute langileek eraikuntza-prozesuan
sartutako gainbalioa), salgaien garraioak (balio
eta gainbalio gehigarri bat gehitzen diete garraia-
tutako salgaiei, horiek mobilizatzeko soldatapeko
giza lana eskatzen baitute), langileak lantokira ga-
rraiatzea (kostu bat gehitzen dio – Balio gehigarri
bat – Lan-indarrari, hau da, langilearen soldadari),
telekomunikazioak, energiaren sektorea (elektrizita-
tea, petrolio, gasa), ostalaritza-establezimenduetan
elikagaiak eta edariak ekoiztea, etab. Era berean,
softwarearen ekoizpena ere sartzen da – Progra-
ma informatikoak –, ingeniari eta langile espezia-
lizatuen eskutik. Teknologia hori ia unibertsala da
makina-erremintetan, ordenagailuetan eta, oro har,
kontsumo-ondasunetan. Lanaren banaketak eta pro-
dukzio kapitalistak inposatutako lan-teknika eta
-metodo berrien asmakuntzak, ekonomia kapitalis-

taren zati industrialak murriztetik urrun, gero eta gehiago zabaltzen dute.

“Industria modernoak ez du inoiz behin betikotzat hartzen ekoizpen-prozesu baten forma. Beraz, bere oinarri teknikoa iraultzailea da, aurreko ekoizpen-modu guztiena funtsean kontserbatzailea zen bitartean. Makinen, prozedura kimikoen eta gainerako metodoen bidez, industria modernoak etengabe iraultzen du produkzioaren oinarri teknikoa, eta, horrekin batera, langileen funtzioak eta lan-prozesuaren konbinazio sozialak. Horrela, gizartearen barruko lanaren banaketa ere etengabe iraultzen du, kapital eta langile masak ekoizpenaren adar batetik bestera etengabe abiaraziz” (Marx, *Kapitala*, Vol. I., 437. or. Kubako Nazionala).

Bitxia da ekonomia kapitalistaren desindustrializazioaren abokatu horiek astirik ez izatea azaltzeko nola uler daitekeen Hego Korea, Txina, India edo Brasil bezalako herrialdeak munduko ekonomian sartzea, herrialde horiek azken hamarkadetan metatutako industria-sendotasun izugarririk gabe. Alemaniak bere industria boteretsuari esker Europako ekonomian izandako lidergoaz ez hitz egiteagatik. Aitzitik, ikusten dugu lehen mailako potentzia industrial zaharrek, Britainia Handiak kasu, munduko ekonomian duten garrantzia murriztu besterik ez dutela egiten, beren burgesiak produkzio industrialaren zati handi bat desegin duen heinean.

Ekonomia kapitalistako sektore batzuk zuzenean salgaien ekoizpena dedikatzen ez badira (*zerbitzu-sektore* ospetsuaren zati handi bat), horrek ez du esan nahi merkataritza-ekoizpenaren mende egoteari uzten diotenik, lehen adierazi dugun bezala. Eta, langileei dagokienez, ekonomiaren sektore horiek industriaren lan-metodoak – Soldatapeko lan-sistema – Transplantatzaera behartuta daude, funtzionatu ahal izateko.

ENPRESA TXIKIA ETA EKOIZPEN HANDIA *Merkatu libreko ekonomiaren* aldekoek enpresa ertain askoren indarra nabarmentzen dute, eta hori, haien ustez, marxismoak iragarritako ekoizpenaren kontzentrazioarako joeraren aurka doa. Hainbatek bezala, hau ere doako baieztapena da. Azken hamarkadetan, produkzioa gero eta enpresa multinazional gutxiagotan kontzentratu da, ia ekoizpen-sektore guztietan: altzairua, automobila, kimika, papera, aeronautika, ontzigintza, banka, hidrokarburuak, telekomunikazioak, etab.

2008ko krisi kapitalista handiaren aurretik, 2006. urtean errekorra ezarri zen mundu osoko enpresen bat-egite eta eskuratzeen bolumenean, 3,79 bilioi dolarreko zifrara iritsi baitzen, hau da, 2005. urtearekin

alderatuta % 38ko igoera eta marka historiko berri bat (Gustavo Manrique Salas. *Komunikazio estrategikoak - Bat-egiteak eta eskuratzeak. DIRCOMeko apunteak*, 2010eko abuztuaren 28a).

2008ko krisiaren ondoren, prozesu hori erritmo ikaragarrian berrartu da. Benjamin Gomes-Casseres Brandeiseko Unibertsitateko (AEB) International Business Schooleko irakaslearen arabera, “2017. urtea hirugarren urtez jarraian izan zen, mundu osoan 50.000 fusio eta erosketa akordio baino gehiagorekin, *Thomson Reutersen* arabera. Azken hamaika urteotan 500.000 bat-egite eta eskuratze akordio baino gehiagoren lekuko izan gara, oraintsuko historiako beste edozein alditan baino gehiago” (Benjamin Gomes-Casseres, *2017ko enpresen bat-egite handien ondorioak gure egunerokoan*. Harvard Business Review, 2018ko urtarrilaren 15a).

2017an, enpresen erosketa- eta bat-egite-eragiketen bolumena 3,5 bilioi dolarrekoa izatera iritsi zen, eta laugarren urtez jarraian 3 bilioi dolarretik gorakoa izan zen, inoiz lortu ez den ekuentzia. Eskualderik aktiboena Estatu Batuak izan zen, US \$1.4 bilioiko bolumenarekin, ondoren Asia eta Pacifik, US \$911,600 milioi batu zituztenak. Bitartean, Europan fusioak eta eskuratzeak US \$856,300 milioi izan ziren (The Financial Times, *Global M & A exceeds \$3tn for fourth straight year*, 2017ko abenduaren 28a)

2018ko lehen 5 hilabeteetan, munduko fusio eta eskuratzeak US \$2 bilioi lortu zituzten, eta errekorra ezarri zuten epealdirako akordioen balioespenean, *Thomson Reutersen* datuen arabera. Fusioak eta eskuratzeak urteko lehen 5 hilabeteetan antzeko mailara iritsi ziren azken bi aldiak 2007an (US \$1,8 bilioi), finantza-krisia baino urtebete lehenago, eta 2000. urtean (US \$1,5 bilioi) izan ziren, teknologia-enpresen eta Interneten ekintzen “burbuja.com” lehertu baino pixka bat lehenago (*Reuters Agentzia*, 2018ko maiatzaren 23a).

Ondoren, 2018an zehar, fusio eta eskuratze erraldoi berriak zehaztu dira, hala nola industria kimikoaren eta agronegozioaren multinazionalenak, Bayer eta Monsanto, ezaugarri horietako operazioerik handienean AEBn, 66.000 milioi dolarreko balioarekin. Sortutako enpresak 140.000 milioi dolarreko aktiboak metatuko ditu. Eta ikus-entzunezkoen sektorean, ATT telefono operadoreak Time Warner erosi zuen 85.000 milioi dolarren truke.

Egun, 200 multinazional handi dira, ekoizpen-sektore guztiak estaltzen dituztenak, munduko ekonomiaren funtsezko palankak kontrolatzen dituztenak, eta horietako askok estatu nazional askorenak baino botere ekonomiko eta are politiko handiagoa dute.

Multinazional handi horien (General Motors, Volkswagen, Glaxo, Boeing, Deutsche Bank, Toyota, General Electric, IBM, Microsoft, Telefónica eta abar) batez besteko plantilla 100.000 langilekoa da,

200.000 langilekoa eta 600.000 langilekoa. Kopuru horiek ez ziren ezagunak duela 80 edo 90 urteko enpresa kapitalista handientzat, ustez marxismoak *oraindik* izateko arrazoiren bat baitzuen. Enpresa bakar bat, Walmart, 2,3 milioi enplegatuaraino iristen da mundu osoan.

Azterketa oinarritzkoenak erakusten du enpresa txikiak herrialde batean nagusitzeak ez duela garapen gehiago esan nahi, kontrakoa baizik. Herrialde kapitalista garatuenean enpresa handien proportzio handiagoa dute kapitalismo ahulagoa eta atzeratua goa ordezkatzeko dutenek baino. Hori argi ikusten da, adibidez, Grezia, Portugal edo Espainiako industria-garapena Estatu Batuetakoarekin, Japoniakoarekin, Txinakoarekin edo Alemaniakoarekin alderatzen badugu. Edo Latinoamerikan, Argentina Brasilekin konparatzen badugu.

Egia esan, gure kritikoak aurreko aldiko *boom* ekonomikoak liluratu zituen, ekoizpenaren adar berriak sartu zirenean, non, hasiera batean, kapital txikiak aurrea hartzen zutelako zirudien. Ekoizpen kapitalistaren hazkunde bizkorreko garai guztietako ilusioa da. Baina Marxek dioten bezala:

“Ekoizpen kapitalista garatzean, negozio bat baldintza normaletan ustiatzeko beharrezkoa den kapital individual minimoa handitzen da. Kapital txikiak industria handiak oraindik bereganatu ez dituen edo modu inperfektuan soilik bereganatu ez dituen ekoizpen-eremuei dagozkie (...) Lehia gertatzen da kopuruaren arabera, eta elkarren arteko lehia egiten duten kapitalen bolumenaren alderantzizkoa. Lehia kapitalista txikien hondamendiarekin amaitzen da beti, haien kapitalak desagertu egiten dira edo garaileen eskuetara joaten dira” (Marx, *Kapitala*, Vol. I., 570. or. Kubako Nazionala).

Kapital txiki eta ertainak egoteak beti lagunduko dio produkzio kapitalista handiari sistema horrek irauten duen bitartean, baina enpresa eta multinazional handiek baldintzatuta eta konprimituta. Rosa Luxembur-gok dioten bezala:

“Marxen arabera, eboluzio kapitalistaren martxa orokorrean, kapital txikiak iraultza teknikoaren aurreratua izateko funtzioa betetzen dute, eta hori zentzu bikoitzean: bai antzinako adarretan ekoizpen-metodo berriak sartzei dagokionez (ezarriak eta jada errotuak), bai oraindik hiri-buru handiek ustiatu ez dituzten ekoizpen-adar berriak sortzei dagokionez (...) Ez da imajinatu behar enpresa ertainaren eta kapital handiaren arteko borroka alderdi ahulenaren destakamendua modu zuzen eta kuantitatiboan desagertzen den aldizkako borroka gisa, baizik eta, areago,

kapital txikien aldizkako sega gisa, industria handiaren segak berriro ebakitzeko azkar sortzen direnak” (Rosa Luxemburgo, *Erreforma edo Iraultza*, 57. or., Obra hautatuak, Vol. I. Ed. Ayuso, Madril 1977).

Azken berrogei urteetan, ekonomia kapitalistan lehen mailako eragina izan duten ekoizpen-adar berriak garatu dira, hala nola informatikaren eta ordenagailuen sektorea. Horrela, Microsoft, Seattleko bulego txiki baten barruan sortu zen, Bill Gates bezalako *ekintzaile gazte* baten eskutik. Berrogei urte geroago, ekoizpen kapitalistaren arlo horretako enpresa txiki berritzaile guztietatik, Microsoft eta beste gutxi batzuk, Apple kasu, baino ez dira bizi-rik atera, eta milaka langile enplegatzen dituzten multinazional bihurtu dira. Produkzio handirako joera saihestezinaren beste frogar bat da, eta ekoizpen handiak ekonomia kapitalistan duen eginkizun nagusia.

PRODUKZIOAREN “DESZENTRALIZAZIOA” ETA INDUSTRIAKO LANGILEEN “MURRIZKETA” Modan dago marxismoaren aurkakoen artean baieztapen hau esatea: pixkanaka, ekoizpen handiak ekoizpen-unitate txikiagoei uzten die lekua, eta, ondorioz, langileen industria-kontzentrazioa txikitzen egiten da tamainaz, eta, beraz, baita klase-kontzientzia ere.

Kontzientziaren gaiari buruz aurrerago itzuliko gara. Gainerakoari dagokionez, aurreko atalean azaldu duguna berresten dugu, argi uzten baitu produkzio handirako eta kapitalaren kontzentrazioarako joera produkzio-eremu guztietan.

Hemen, berriz ere, gure kritikoek nahasmen eta ezjakintasun handia dute. Jende horrek fabrika batean enplegatutako langileen murrizketa identifikatzen du, langileak gero eta hobetuago dauden makinekin ordezkatzeko ondorioz, lehen deskribatutako ekonomia kapitalistaren joeretan atzerapauso bat emanez. Aitzitik, langileak makinekin ordezkatzeko – Kapitalismoaren historiaren zati banaezina – Lan-tegi partikular horretako salgaien ekoizpen-eskala handitzea dakar beti. Ez dago ezer berririk fenomeno honetan. Marxek *Kapitalean* aztertzen du, xehe-tasun guztiekin, kapitalaren ekoizpen-indarraren hazkundera kapitalaren zati *konstantea* (makinak, instalazioak, lehengaiak) handituz lortzen dela, zati *aldakorra* murriztearen kontura (langileak). Kapital *aldakorraren* murrizketa hori erlatibo izan daiteke (langile kopuru berarekin edo langile gehiagorekin, langile enplegatu bakoitzeko merkantzia kopuru handiagoa ekoiztea), edo absolutua (langile enplegatuen kopurua murriztea, merkantzia kopuru handiagoa sortuz). Edonola ere, kapitalaren ekoizpen-potentzia beti handitzen da.

“Produkzio-bitartekoen bolumen gero eta handiagoa, *lanaren produktibitate gero eta handiagoa* xurgatzen duten lan-indarrarekin alderatuta. Hori dela eta, *lan-masaren murrizketan agertzen da, masa horrek mugitzen dituen ekoizpen-bitartekoen masarekin harremanetan jarrita*, hau da, lan-prozesuaren faktore subjektiboaren magnitudearen murrizketan, bere faktore objektiboarekin alderatuta.

“Kapitalaren osaera teknikoan egindako aldaketa hori, *ekoizpen-bitartekoen masaren gehikuntza hori, hura mugimenduan jartzen duen lan-indarraren masarekin alderatuta, kapital aldakorren kontura kapital konstantearen hazkundera islatzen da*”. (Marx, *Kapitala*, Vol. I., 375. or. Kubako Nazionala. Letra etzanak jatorrizkoan).

Oro har, azken hamarkadetan Europa, Ipar Amerika eta Japoniako herrialde kapitalista aurreratueta langile fabrikatzaileen kopuruaren beherakada portzentual eta erabatekoa egon bada ere, hori asko konpentsatu da munduko beste leku batzuetan, hala nola Asia Hegoaldean eta Txinan, Afrikan eta, neurri txikiagoan, Latinoamerikan, langile fabrikatzaileen hazkunde absolutuarekin. Industria Garapenerako Nazio Batuen Erakundearen arabera – IGNE –, munduko ekonomia 1970ean 270 milioi langile fabrikal enplegatetik 2013an 500 milioi enplegatzerara igaro da (Industria Garapenera buruzko Txostena 2013 – IGNE). Kopuru horri gehitu behar zaizkio azken urteotan munduko ekonomiak izan duen gorakada txikiaren ondorioz sortu diren industria-enpleguak. Beraz, langile-klase industrialak, ahuldu beharrean, izugarri indartu da azken hamarkadetan, eta inoiz baino boteretsuagoa da historian.

Gure azterketarako ez zaigu axola langile industrialak herrialde batzuetan ahuldu eta beste batzuetan indartu izana. Gure helburua nazioarteko sozialismoa da. Sistema kapitalista sistema globala da, lanaren banaketa mundiala du, eta horrek eragotzi egiten du herrialde batek munduko merkatuaren nagusitasun zapaltzaileari ihes egitea. Ia ez da merkantziarik geratzen, denak herrialde berean fabrikatzen direlarik, eta hornikuntza-kate izugarriak ezarri dira, osagaiak eta salgaiak globoaren punta batetik bestera daramatzatenak. Hortik dator ekonomia kapitalistaren interdependentzia unibertsala, munduko sistema sozialista baterako baldintzak prestatzen dituen eta ezinezko “sozialismo nazional” bat ezartzeko edozein asmo erreakzionario hankaz gora jartzen duena.

Aitzitik, duela hamarkada gutxi batzuk arte Asian, Afrikan edo Latinoamerikan gutxi garatuta edo behar bezala garatu gabe zeuden eremuetan industriako langile-klasea indartzeak munduko langi-

le-klasea eta nazioarteko sozialismoaren aldeko borroka indartzen ditu.

IGNBEk, Lanaren Nazioarteko Erakundeak eta Nazioarteko Diru Funtsak bildutako datuen arabera, Afrikako industria-langileria 4,7 milioi pertsonatik 20,9 milioira igaro da 1980 eta 2014 artean. Asia eta Ozeano Barearen kasuan, lan-indar industrialak 67,1 milioi pertsonatik 165 milioira igaro zen. Ekialde Ertainean, 1980-2014 aldian 4,1 milioi manufaktura-langiletik 15,7 milioira igo zen. Eta Latinoamerikan, deskribatutako aldian, manufaktura-plantetan okupatutako langile-indarra 20,4 milioi pertsonatik 38,4 milioira igaro zen. (*Manufaktura globala eta lan-indar industrialak*. Edur Velasco Arregui, *Memoria. Langile eta Sozialisten Mugimenduen Ikasketa Zentroaren Aldizkaria*. Mexiko, 2018).

Nahiz eta herrialde askotan langile industrialen kopuruak beherakada erlatiboa izan duen biztanleria aktiboarekin alderatuta, horren arrazoia teknologia industrialak lortutako produktibitate izugarria da, eta horrek mugak ezartzen dizkio lantegietan eskulana xurgatzeari, Marxek azaldu duenez. Ondorioz, industria modernoaren garapen teknologiko handiak, planifikatutako ekonomia sozialista batean askoz gehiago aurreratuko litzatekeenak, oso elementu aurrerakoia du, hau da, lanaldiaren murrizketa orokor eta progresiborako oinarriak sortzen ditu, langileei gero eta aisialdi denbora gehiago emango liekeena, eta, horrekin batera, ekoizpena eta sortutako aberastasuna etengabe handituko lirateke, industria-ekoizpena jabetza pribatu kapitalistaren indar-alkandoratik askatzen denean. Hori, beraz, teoria marxistan huts egitetik urrun, Marxen pronostikoaren baieztapen bikaina da, sozialismoaren garapenerako baldintza baita gizakia gero eta gehiago askatzea bere bizi-baldintzen eta gizartearen bizi-baliabideen ekoizpenean eta ugalketan erabilitako denboratik.

Nolanahi ere, langile kopurua oso elementu malgu da egoera ekonomikoari lotuta dagoen enpresa batean. Krisi ekonomikoaren garaian, lantegi batean enplegatutako langileen kopuruak behera egin du, baina ziklo ekonomikoa aldatzen denean, prozesua alderantzikoa izaten da.

Espanian, esate baterako, 2007an, krisia baino lehen, 2,72 milioi industria-langile zeuden, eta 2013an puntu txikienera jaitsi zen, 2 milioira, eta, ondoren, 2017an 2,3 milioira iritsi zen.

Fabrika batean langile gutxiagoren erabiltzeko bi muga ditu. Alde batetik, beti beharko da gutxieneko langile kopuru bat ekoizpena martxan mantentzeko. Eta, bigarrenik, mozkin kapitalista langileei ateratako gainbalioetik datorren heinean, kapitalistak beti beharko du horien gutxieneko kopurua etekinen tasa eta masa mantentzeko (jakina, langile horien gehiegizko ustiapena handitzearen kontura); izan ere, Marxek azaltzen duen bezala, makinak ez du gainba-

liorik sortzen, merkantziei beren balioa transferitzera mugatzen da.

Hemen, sistema kapitalistak kontraesan berri bati egin behar dio aurre. Industria-adar batean produkzio-indarra etengabe handitzen da, langileak makinekin ordezkaturik, eta, horren ondorioz, gainbalioaren erauzketan eta mozkinen tasan (gainbalioaren eta inbertitutako kapitalaren arteko erlazioa, g/K) pixkanaka behera egiten ari da, eta horrek, lehenago edo geroago, mozkin-masa jaistea eragiten du. Fabrika baten ekoizpen-indarraren hazkunde mugagabearen kasu hipotetikoan, langileak makinekin ordezkatzera eramango lukeena, horrek irabazi kapitalistaren ia erabateko desagertzea ekarriko luke, gainbalioa ateratzeko langilerik ia ez dagoelako. Baina hori ekoizpen kapitalistaren motorraren aurka doa, hau da, etekin pribatua lortzea eta handitzea.

Horregatik, kapitalistek, puntu batera iritsita, lan-prozesuan berrikuntza teknikoak mugatu behar dituzte kontraesan horri aurre egiteko, eta horrek erakusten du erregimen kapitalistak lan-indar produktiboaren garapenean jokatzeko duen balazta-papera. Horrela, kapitalismoaren azpian dauden ekoizpen-indarren garapena etekin kapitalistarekin kontraesanean dago. Bestalde, kasu hipotetiko batean, langile-klase gehiena lan produktibotik kanpo geratuko balitz, kontraesan sozialek iraultza ekarriko lukete.

Horregatik kapitalak, galtzeko zigorraren aurrean, eta etekinaren bilaketak bultzatuta, ekoizpen-eremu berriak aurkitu behar ditu etengabe, produkzio-adar berriak sortu behar ditu, langile berriak esplotatzeko, gainbalio berria sortzeko. Horrela, alde batetik industria-adar jakin batzuetako langile-kopuruak behera egiten duen bitartean, eta beste batzuk behera edo behera egiten duten bitartean, beste alde batetik berriak sortzen dira soldatapeko langileen masa gero eta handiago baten okupazioarekin.

Horregatik, aldian-aldian, erabilera komuneko produktuek eta balioek erabilgarritasun berriak gehitzen dituzte, eta horrek esan nahi du produktuari edo merkantziari lan-indarrak (langileak) balio berria erantzen diola lan-prozesuan zehar, gainbalio berria gehituz, eta aurreko produktuarekin alderatuta prezio altuagoa ere izaten dela, gutxienez denbora-tarte batean. Horrela, kapitalistak lehen aipatu ditugun kontraesanak saihesten saiatzen dira, eta beren irabaziei eusten eta areagotzen. Horrela, zuri-beltzeko telebistak koloretako telebistari utzi zion lekua, eta, ondoren, telebista digitalari. Telefono mugikorraren oinarritzko erabilgarritasuna – Deiak eta testu-mezuak egitea eta jasotzea – Prestazio eta utilitate askotara zabaldu da, urtez urte aldatzen direnak. Gauza bera aplikatzen zaie ordenagailuei eta programa informatikoei, garraioari (automobila, hegazkinak, trenak, etab.) eta ekoizpen kapitalistaren unibertso osoari.

Duela berrogei urte, automobileko langileen kopurua Informazio-teknologiak (informatika) deiturikoen sektorean lan egiten zuten langileena baino askoz ere handiagoa zen, industria-adar nahiko berria baitzen. Gaur egun, aldiz, Espainian 300.000 pertsona inguruk egiten dute lan sektore horretan, eta 240.000 pertsonak, berriz, automobilgintzan. Alan Woodsek eta Ted Grantek dioten bezala:

“Langile-klasearen osaera etengabe aldatzen da produkzio-prozesuaren aldaketa bakoitzarekin. Ordenagailuen industriako egungo langile-belaualdiak ez du Forden muntaketa-kate bateko langileen lan mota bera egiten. Baina diferentzia erlatiboa baino ez da. Bizi ahal izateko lan-indarra saltzen duten langileak dira. Are gehiago, produkzio-adarren arteko aldea etengabe estutzen ari da. Bulego handietako eta telefono-zentrale-tako lan-baldintzak, non langile asko ordenagailuekin lan egiten ari diren, fabrika handietakoen antzekoak dira. Izan ere, lehenengoan arteko baldintzak askoz okerragoak izaten dira maiz” (Alan Woods eta Ted Grant, *Klase-borroka eta ziklo ekonomikoa*).

Zenbait industria-adarretan ekoizpena *deszentralizatzea*, *kanporatzea* edo *hirugarrengotzea*, enpresatik edo industria nagusitik kanpoko hainbat produkzio-lan azpikontratatzeko bezalako fenomenoetan agertzen dena, enpresa horiek kostuak murrizteko eta beren mozkin-marjinak handitzeko erabiltzen duten tresna bat da, kontrata horiek sortutako salgaiak merkatuz, horietan lan egiten duten langileen gehiegizko ustiapenaren bidez. Askotan, kontratatutako langileek elkarrekin lan egiten dute enpresa kontratatzaileko langileekin, egiaz langile-masa bera osatuz². Nolanahi ere, enpresa azpikontratista horien independentzia erabat fikziozkoa da. Zerbitzua ematen dioten enpresa handiaren mende daude erabat, eta enpresa hori gabe ezingo lirarteke existitu. Azpikontratazioa ekoizpen handiaren erabateko nagusitasuna ezkututzen duen mozorroa da. Azpikontrata horietako askoren akzio-osaerari begiratuko bagenio, ikusiko genuke lan egiten duten enpresa handiek ere kontrol erabakigarria dutela.

Azaletik badirudi ere ekoizpen-egitura mota horrek langile guztien erantzuna ahultzeko duela, kapitalisten ahulezia ere agerian uzten du. Izan ere, enpresa nagusiaren eta bere hornitzaileen arteko mendekotasun-harremana muturreko puntu batera eramatean – *Just in Time* ekoizpena deritzona, *denbora justuan* ekoiztea –, nahikoa da edozein kontratatutako greba egi-

² Interesgarria da hirugarren mailako enpresa askotako langileen artean garatzen ari den joera ikustea, enpresa nagusietako langileak indarrak batzen saiatzen baitira lan-hitzarmen kolektibo komunak lortzeko.

tea enpresa nagusiaren lana gogor kaltetzeko. Hori behin eta berriz gertatu da AEBetako Ford eta General Motors konpainietako automobil-fabriketan; izan ere, auto osagaien lantegi batean edo bitan egindako grebak mihiztatze-instalazioak geldiaraztera behartzen zuen, piezarik ez zegoelako.

Ekoizpen kapitalistan egindako edozein aldaketaren bideragarritasuna giza lanaren produktibitatea handitzeko, lan-denbora aurrezteko eta merkantziak merkatzeko gaitasunak baldintzatzen du, lehiakortasunaren aurrean biziraun nahi badu.

Fabrika-ekoizpenean eta garraioan egindako aldaketak gorabehera, edozein enpresari datxekion “masa-produkzioak” beti eskatuko du langileen kontzentrazio handia espazio fisiko berean, bideragarri egiteko eta horietatik gainbalioa ateratzeko (kapitalistak bereganatzen duen lan-prozesuan langileak sortutako balioa), irabazia sortzen den iturria baita. Soldatapeko langilea, espazio fisiko berean duen kontzentrazio trinkoa eta bere interesak baliarazteko egiten duen ekintza kolektiboa dira, beraz, ekoizpen kapitalistaren ezinbesteko emaitza.

LANGILE KLASEA ETA SOZIALISMOA GAUR EGUN

2. ZATIA: KLASEA BERETZAT (SUBJEKTU GISA)

LANGILE KLASEA ETA KLASE KONTZIENZIA

KLASE-KONTZIENZIA Langileek klase-kontzientzia hartzeko prozesua ez da berehalako prozesu automatikoa, ez industrian, ez gainerako produkzio-sektoreetan. *Filosofiaren Miseria* liburuan, Marxek, Britainia Handiak XIX. mendeko 40ko hamarkadan izan zuen egoera aztertuz, honako hau dio:

“Hasiera batean, baldintza ekonomikoek herrialdeko masa langile bihurtu zuten. Kapitalaren nagusitasunak egoera komun bat sortu du masa honetan, interes komunak. Horrela, masa hori klase bat da kapitalaren aurrean, baina oraindik ez bere buruarentzat. Fase batzuk aipatu ditugun borrokan, masa hori bildu egiten da, eta klase bihurtzen da beretzat. Defendatzen dituzten interesak klaseko interesak izatera iristen dira” (Marx, *Filosofiaren Miseria*, 257. or. Júcar Ed.).

Zer esan nahi du *bere buruarentzat klase-kontzientzia hartzeak*? Gizarteko komunitate partikular bateko kide izatearen kontzientzia esan nahi du, bere interes sozial propioekin eta helburu historikoekin, soldatapeko langile izatearen ondorioz; interes eta helburu horiek gizartearen eraldaketa sozialistaren bidez soilik lor daitezke, klase kapitalistaren jabetza desjabetuz eta gizarte osoak langile-klasearen zuzendaritzapean planifikatutako kontrol eta kudeaketaren bidez.

Klase-kontzientzia bere enpresako langilearen esperientziaren bidez ez ezik, beste enpresa batzuetako, herriko, herrialdeko eta nazioarteko langileen esperientzia bereganatuz ere lortzen da. Klase-kontzientzia eratzeko prozesua ez da soilik gertatzen langileek gizarte kapitalistaren *egitura* ekonomikoaren esparruan duten esperientziarekin, baita sistemaren *gainegiturarekin* ere, langileek beren erakundeetan (sindikatuak, alderdiak), erakunde politiko burgesetan (udalak, parlamentuak, etab.) duten esperientziaren bidez; eta, bereziki, asaldura politiko eta sozial handiekin: Estatu burgesaren errepresioa, gizarte-gerrak, etab.

Herrialde bateko langile-klasearen esperientzia historikoa bera, haren tradizioak eta langileen antolakunde zuzendaritzaren kalitatea ere langileen kontzientzia hartzeko prozesua bultzatzen dezaketen faktoreak dira, edo, kasuan kasu, hura oztopatu eta atzeratzea eragin dezaketenak.

Marxistak ez gara mekanikoak. Bizitza- eta lan-baldintzak ez dira automatikoki islatzen langileen kontzientzian. Hala balitz, 100 urte baino gehiago dira Sozialismoan bizi izan ginela, eta ez litzateke sindikaturik edo langile-alderdirik beharko. Hurrengo atalean azalduko dugun klase-kontzientzia eratzeko faktore materialei etengabe kontrajartzen zaizkie haren garapena oztopatzen duten kontrako norabideko faktoreak; hala nola gizartean nagusi diren ideologia eta aurreiritziak, propaganda eta hezkuntza ofiziala, neke fisikoak eragindako burukamustea, langabeziarekiko eta miseriarekiko beldurra, familia-presioak, eta abar, eta, horien ondorioz, kontzientzia-hartzearen prozesuak ez du lerro zuzen bat jarraitzen, zehazgabe baizik.

Faktore horien guztien ondorioz, prozesu iraultzaileak oso gertakari ezohikoak dira gizartean, baina, animalien fisiologiako edo lurreko geologiako beste gertaera natural batzuekin gertatzen den bezala (lurrikarak), ez dira ezohikoak, eta horren lekuko da kapitalismoaren azken 170 urteetako historia.

Lehen azalduko arrazoi guztiengatik, kapitalismoaren garai normal batean, langile-klasearen kontzientzia “ertaina” ez da eguneroko borrokatik pasatzen, bizitza- eta lan-baldintzen hobekuntza ekonomikoengatik, edo horien defentsagatik.

Ultraezkertiarrek uste dute langileek enpresetara grebak egitera joan behar dutela, eta soilik noizean behin lan egin behar dutela. Hala ere, langileak lan egitera joaten dira beren enpresara, eta, beste erremediorik ez dutenean eta beren eskaerei erantzuteko beste bide guztiak agortu dituztenean, orduan egiten dituzte grebak. Itxura guztien kontra, grebak ezohiko fenomenoak dira, ohiz kanpokoak, langile baten bizitza arruntean.

Beti gertatu izan da langile-klaseko gutxiengo bat izatea kapitalismoaren garai *normal* horietan kontzientzia sozialistaraino igotzen dena. Hori gertatzen ari da une honetan, duela 40 edo 100 urte gertatzen bezala, eta horrek ez zuen eragotzi garai horiek guztiak bat-batean moztea, sistema kapitalistaren jarraipena kolokan jarri eta arriskuan jarri zuten garai iraultzaileek eraginda. Bat-bateko ebakiak, urte, hilabete edo egun gutxiko tartea hartzen zutenak, non lehen apatikoak eta borroka politikotik apartatuak ziren milioika langilek beren zeregin historikoez jabetzen ziren eta gizartea eraldatzeko borroka kontzienteari ekiten zioten.

Horrela izan genituen, Europaz bakarrik hitz egiteko, 1917tik 1923ra bitarteko mugimendu iraultzaileak, joan den mendeko hogeita hamar edo hirurogeita hamarreko hamarkadak, batzuk aipatzearen. Zergatik egin zuten porrot horiek guztiek, ez da lan honen gaia, baina, nolahi ere, ez zen izan langileen klase-kontzientzia eta kontzientzia sozialista faltagatik edo haien borrokakortasun eskasagatik, baizik eta langileen antolakundeetan benetako norabide iraultzaileak ez zegoelako, beren zeregin historikoen mailan zegoena, edo norabide horren beraren traizio kontzienteagatik.

NOLA SORTZEN DEN LANGILE/KAPITALISTEN KONTZIENTZIA ETA AURKAKOTZA

Langileak kontzientziatzeko prozesua, hau da, haien eta kapitalistaren artean dauden kontrako interesak ulertzea, lanpostuan hasten da. Artisaua, berriz, bere tresnen eta lanaren azken produktuaren jabea denez, interes zuzena du ekoizpen-prozesuan; langileak, aldiz, ez du inolako interes pertsonalik prozesu horretan, bere lanaren azken produktua ez zaionez, saltzeko ekoiztutako salgaia. Soldatapeko lana ezarritako baldintza gisa agertzen da langilearen aurrean, bere bizibidea lortzeko modu bakar gisa.

Bere *Eskuizkribu ekonomiko-filosofikoetan* (1844), Marxek zehatz-mehatz aztertzen du langileak fabriketan jasaten duen *besterentze*-prozesua (alienazioa):

“Zertan datza, orduan, lanaren besterentzea? Lehenik eta behin, lana langilearengandik kanpoko delako, hau da, ez dagokiola bere izaerari; bere lanean langileak ez duela bere burua baieztatzen, baizik eta bere burua ukatzen duela; ez delako zoriontsu sentitzen, azpiratua baizik; ez duela energia fisiko eta izpiritual askea garatzen, baizik eta bere gorputza mortifikatzen duela eta bere izpiritua hondatzen duela. Horregatik, langilea bere baitan lanetik kanpo dagoenean bakarrik sentitzen da; eta lanean dagoenean kanpo sentitzen da. Bere baitan dago lanik egiten ez duenean, eta lan egiten duenean ez. Bere lana ez

da, beraz, borondatezkoa, bortxazkoa baizik, lan behartua ‘(...) Azken batean, langilearentzat lanaren kanpokotasuna erakusten da, non ez baita berea, baizik eta berea ez den beste batena, non bere baitan dagoenean ez den bere baitakoa, baizik eta beste batena’ (Marx, *Eskuizkribu ekonomiko-filosofikoak*, 108-109 orr., Ed. Alianza Editorial).

Jarraian, aurkakotza langile-kapitalista agerrarazten du:

“Ea, beraz, bere lanaren emaitzarekin, bere lan objektibatuarekin [ekoiztutako merkantzia] erlazionatzen den, objektu boteretsu, beregain, etsai, arrotz batekin bezala, eta, beraz, harekiko independente, boteretsu, etsai, arrotz den beste gizon bat objektu horren jabea den. Bere jarduerarekin jarduera ez-aske batekin bezala erlazionatzen bada, beste baten zerbitzura dagoen jarduerarekin bezala erlazionatzen da, beste baten agindupean, konpulsioan eta uztarrian” (Marx, *Eskuizkribu ekonomiko-filosofikoak*, 109. or., Ed. Alianza Editorial).

Azkenik, Marxek agerian uzten du nola sortzen den klase-interesen identitatea, lanbidea alde batera utzita:

“Inorenganatutako lanaren harremanean, gizaki bakoitzak besteak kontuan hartzen ditu, beraz, langile gisa bere buruarekin duen neurriaren eta harremanaren arabera” (Marx, *Eskuizkribu ekonomiko-filosofikoak*, 113. or., Ed. Alianza Editorial).

Produktzio kapitalistan teknika gehiago garatu eta makinak eta lan-tresnak hobetu ahala, ez da hain *espezializatua* izaten langilearen lana, gehiago *deskalkifikatzen* da bere lana, garrantzi gutxiago dute bere ahalmen indibidualek eta, beraz, ohikoagoa, aspergarriagoa eta interesik gabekoa da, langilea makinaren gehigarri huts gisa agertzen da, eta horrek lana *besterentzea* areagotzen du. Lana sormenik gabekoa denez, langileak bere bizitza- eta lan-baldintzei buruz hausnar dezan bultzatzen du, bere esperientzia orokortzen laguntzen dio, bere eta lankideen artean dauden interesak berdinak direla egiaztatzen du, bere ondoeza eta asegabetasuna areagotzen ditu, eta bere esplotazio- eta zapalkuntza-egoeraz jabetzen laguntzen dio. Horrela, lan-baldintzek berek sortzen dituzte, nahitaez, langileak kontzientziatzeko prozesurako premisak. Kontsiderazio horiek langile-klasea osatzen duten sektore eta geruza guztiei aplikatzen zaizkie, alde batera utzita lan-baldintza partikularrek beren kontzientzian azkarrago aurrerazten dituzten geruza jakin batzuetara beste batzuetara baino.

INDUSTRIAKO LANGILE-KLASEA Unibertitateko irakasle arruntek uste dute kalte handia egin dutela marxismoaren armategi teorikoan, iraultza sozialistaren ezintasuna frogatu nahi izan dutelako, langile klaseak kontzientzia iraultzailea hartzeko duen gaitasuna ukatzen dutenean, industria eta langile industrialen kopuruak ekonomia kapitalistan duten pisu gero eta txikiagoagatik. *Teoriko* horientzat, badirudi lan industrialak, berez eta bere kabuz, sorgin-motaren bat edo eragin magnetiko bereziren bat eragiten duela langile industrialen kontzientzian, haiek eta haiek bakarrik iraultzaile beldurgarri bihurtzen dituen. Hori dela eta, ekonomia kapitalistaren industriaren gainbehera berresten dute arbitrarioki eta antizientifiki, langile-klase osoan *kontzientzia iraultzailearen* garapena lortzearen ezintasuna; edo, nolana ere, haren existentzia desagertzea edo gizarte kapitalistaren marjinaltasunean bizitzera kondenatutako estamentu baten amets utopiko izatera mugatuko litzateke.

Aurreko atalean azaldu dugu industriak ekonomia kapitalistan duen zereginari buruzko azterketa hori faltsua dela eta sinplifikatu egin dela. Herrialde kapitalistarik garatuenetan izandako birmoldaketa industrial guztiak gorabehera, langile industrialen kopurua duela 80 edo 100 urte baino handiago da, iraultza Europa osoan gai-zerrendan zegoenean. Nahikoa dugu errepikatzea soldatapeko langileen bizi-baldintzek eta lan-baldintzek sortzen dituztela klase-kontzientzia sortzeko premisak, lan egiten den sektorea edozein dela ere.

Hori esanda, industriako langileak, klase-kontzientziaren garapenari dagokionez, soldatapeko langileen abangoardia izan dira beti, industriako lanak sortzen baititu kontzientziaren garapen hori sakonago emateko baldintzarik egokienak.

Zein dira baldintza horiek? Lehenik eta behin, salgaiak *masan* ekoizteko behar diren langileen kontzentrazioa askoz ere handiagoa da industrian beste edozein enpresa motatan baino. Horregatik, zenbat eta langile gehiago, orduan eta indar eta botere sentipen handiagoa enpresan, greba bakoitzean agerian geratzen den bezala, bere kontzientzian ditu ondorio-rik sakonenak.

Bigarrenik, makinismoaren garapena handiagoa da industrian ekonomia kapitalistaren beste edozein sektoretan baino, eta langileak lan egiten duen makinaren gehigarri soil bat gehiago sentitzearen sententzia argiago agertzen da, bere lanari erakargarritasun oro kenduz. Ia industria-langileen kualifikazioa berbera da enpresaren produkzio-lerro bakoitzean, eta dauden kategoria asko artifizialki sortuak dira, edo jatorrizko esanahia galdu dute, baina mantendu egiten dira langileak zatitzeko edo beren lanaren produktibitatea sustatzeko.

Hirugarrenik, langile industrialak (metalurgikoak bereziki) izan ohi dira, langile-klasearen barruan, ongien ordainduta daudenak, kultueneren eta kezkarik handien artean daudenak, urteetako borrokaz konkistatutako baldintza hobeen ondorioz. Hortik bere langile izatearen konfiantza eta harrotasun sentimendua.

Bestalde, industria handi edo ertain batean patrioarekin inolako kontaktu pertsonalik ez dagoenez, fabrikako langileei beste batzuei baino errazago ikusten zaie enpresaren funtzionamendu osoa beren lana dela, eta, dena ondo joan dadin, haiek direla beharrezko bakarrak, eta, beraz, ustiapen-sentimendu komuna errotuago dagoela. Patrioarekin kontaktu pertsonalik ez izateak, bestalde, enpresa txikian hain ohikoak diren paternalismo-loturak sortzea eragozten du, non, batzuetan, patrioak berak ere esku bat hartzen duen zeregin batzuetan.

Ildo horretan, industria-langile guztiak ezaugarri komun bat dute, gizartearentzat baliagarriak diren produktuen sortzaile direla sentitzen dutelako adierazten duten harrotasuna. Kontzientzia berezi hori eskuratzea ezezaguna da nekazarien artean, eta lausoagoa zerbitzuen sektoreko langileen artean; aldiz, langile industrialak gizartea funtzionarazten duten ezinbesteko produkzio- eta bizitza-baliabideen egile material sentitzen da.

Azkenik, bada beste ezaugarri bat, soldatapeko langile guztiak partekatzen badute ere, industria-langileen artean garatuago dagoena. Enpresa kapitalistak, bere lan-sistema arautu eta despotikoarekin, lantokira sartzeko eta handik irteteko ordutegi mugiezina ezartzen du, lan-prozesu osoan interdependentzia bat, atzerapenik eta hausturarik onartzen ez duena, eta, horrez gain, langileei etengabeko mehatxua egiten zaie, hutsegiterik txikienaren aurrean mota guztietako zigorrak ezarriz, langileburuaren edo arduradunaren begi zaintzailearen pean. Horrek diziplinatze eta fabrikako langileari izaera handiko indarra emateko eragina du; izan ere, nahiz eta kapitalistentzat oso baliagarria izan fabrika-ekoizpenerako langile-multzo handi bat pitzadurarik gabe integratzeko, langile horiek borrokara ateratzea erabakitzen dutenean, soldatapeko langilearen batez besteko maila baino askoz ere borrokortasun, determinazio eta batasun handiagoarekin.

Jakina, enpresa zenbat eta handiagoa izan, langileak zenbat eta kontzentratuago egon lantoki berean, orduan eta errazago eta azkarrago garatuko da haien klase-kontzientzia. Leon Trotskyk, 1905eko Errusiako Iraultzari buruzko liburuan, proletarioen papeira eta haien indar soziala aztertu zituen:

“Proletarioen garrantzia ekoizpen handian izan zuen paperetik dator nagusiki (...) Izan ere, produkzio-bideak burgesiaren eskuetan egon arren,

berak, proletarioek eta abarrek bakarrik mugi ditzakete. Hortik ondorioztatzen da proletarioen garrantzia –zenbakizko indarrari dagokionez zirkunstantzia berdinetan– are handiagoa dela mugimenduan jartzen dituen ekoizpen-indarren masa zenbat eta handiagoa izan: fabrika handi bateko proletarioek -egoera berean– artisau batek baino garrantzi sozial handiagoa dute, baita hiriko proletario batek baino handiagoa ere. Beste era batera esanda: proletarioen eginkizun politikoa hainbat eta garrantzitsuagoa da ekoizpen handia txikiarekiko, industria nekazaritzarekiko eta hiria herri-landarekiko (León Trotsky: 1905. *Resultados y Perspectivas*, Vol. II, «Sozialismoaren aurreko baldintzak», 198. or. Ruedo Ibérico).

Langile klaseko sektore periferikoetan ez bezala, langile industrialek sistema ekonomiko kapitalistaren bizkarrezurra eusten dute. Industriaren eta garraioen eguneroko funtzionamendurik gabe, gizarte kapitalistak ez luke astebete ere iraungo. Gizarte kapitalistan dagoen indar boteretsuena langile-klasea industrialala da, herrialde jakin batean hiru edo hamar milioi izan ala ez. Gizartean eta ekonomian duen pisu espezifiko askoz handiagoa da zenbakietan duen pisua baino. Eta botere- eta indar-sentimendu hori greba garrantzitsu bakoitzean agertzen da.

Errusiako Iraultzak bikain berresten du analisi hori. Errusiako langile-klasea 150 milioiko populazioko hamar milioi langilek soilik osatzen zuten. Industriako langileak lau milioi inguru ziren. Baina, Trotsky azaltzen duen bezala, bere indarrak eta errusiar ekonomia kapitalistan zuen berariazko pisu sozialak, bere kopurua ehunean biderkatzen zuten, borroka iraultzailera zeraman abangoardiako borroka indar bihurtuz, ez bakarrik langile atzeratuenean sektoreak, baita gizarteko gainerako geruza zapalduak ere. Eta hau 1917ko Errusiarentzat egia bazen, mila aldiz egia gehiago da gaur egun garatutako edozein herrialde kapitalistarentzat

Adar industrial jakin batean langile-kopurua gutxitzen bada ere, haien indarra eta boterea bere horretan mantentzen dira; izan ere, adar horretan produkzioa funtzionarazteko gaitasuna oraindik ere horietan oinarritzen da, eta haiengan bakarrik. Are gehiago, langile partikular bakoitzaren boterea eta indarra handitu egiten dira, langile gutxiago dituzten salgaien kopuru bera edo handiagoa gertatzen baita.

Horregatik dira barregarriak leku komun guztiak eta negar-zotin tamalgarriak garapen kapitalistaren egungo etapan langile industrialen *ahuleziari* buruz. Garai arruntetan ere ikusi dugu faktoria edo lantegi bakarreko langileen borroka irmoak zutik jarri dituela eskualdeak, herrialde, baita nazio osoak ere. Honen adibide zerrenda oso luzea egin daiteke herrialde

gehienetan, garapen kapitalista aurreratua edo atzeratua izan.

Logikoa denez, adar industrialak herrialdeko egitura ekonomikoan garrantzi handiagoa duen bitartean, borroka partikular horiek inpaktu handiagoa izango dute, eta arraste-ahalmen handiagoa izango dute gainerako langileengan eta bertatik hurbilen dauden biztanleen geruzetan, klase ertaineko beheko estratuetan eta hiriko eta landako gainerako herri-sektoreetan. Horrela, industriako langile-klaseak ohore egiten dio abangoardiako zereginari, langile-klaseko sektore kontziente eta aurreratuenak biltzen baititu. Ez da zaila imajinatzea, orduan, zein indar har lezakeen langile industrialak egoera iraultzaile batean.

LANGILE-KLASEA BERE OSOTASUNEAN
Kapitalistek eta haien luma-idazleak mito osoa eraiki dute langile-klasearen izaerari buruz, gizarte kapitalistan gertatzen diren benetako prozesuak alderantziz itzuliz.

Horrela, langile klasea ahuldu delako ideia faltsua birrintzen dute behin eta berriz. Hori justifikatzen saiatzen dira esanez soldatapekoen geruzen interesek, bat egin beharrean, hainbat norabidetan bereizten dutela, langile klasearen osaera *konplexuagoa* bihurtu baita duela hamarkada batzuk baino.

Jende horrek modu arbitrario eta interesatuan identifikatzen du langile-klasearen kontzeptua eta langile-klasea industrialarena; eta ez du ulertzen, ahuldu ordez, langile-klasea izugarri indartu dela, duela hamarkada batzuk soldatapeko langileen artean ez zeuden edo, besterik gabe, existitzen ez ziren sektoreak erakarriz.

Nahiz eta soldatapeko lana eta salgaien ekoizpena gizarte guztietan eman sistema esklabistatik, kapitalismoaren aurretik izaera marjinala baino ez zuten, bigarren mailakoa eta gizarte horiek oinarri zituzten lan- eta ekoizpen-metodoen osagarria. Sistema kapitalistarekin, soldatapeko lan-sistemarekin eta eskala handiko salgaien produkzioarekin soilik ezartzen dira lan-sistema eta ekoizpen-sistema nagusi gisa, lehen zeudenak eta ekoizle txiki isolatua oinarri zutenak erratzarekin.

Soldatapeko lan-sistema, ezagutzen dugun bezala, eta, beraz, langile-klasea, ekonomia kapitalista hasiberriaren bi sektoretan bakarrik agertu zen lehen aldiz: ehungintza eta meatzaritza. Pixkanaka-pixkanaka, beste sektore batzuetan hazten hasi zen, ekonomia kapitalistak artisau- eta nekazaritza-ekoizpenaren beste adar batzuetara hedatu eta xurgatu ahala. Industria metalurgikoaren eta siderurgiaren garapena trenbidearen sarrerarekin hedatzen da, eta tren-langileen armada bat sortzen du. Ekonomia kapitalistaren asmakuntza berri orok lanaren banaketa berri bat eragiten du, eta horrek produkzio-sektore berriak eta soldatapeko langileen

destakamendu berriak sorrarazten ditu. Automobila, elektrizitateak, hidrokarburoek, plastikoak eta informazioaren teknologiek, bakoitzak bere garapen-aldian, adar industrial berriak sortu zituzten, eta langile-labe berriak sortu zituzten. Kapitalismoaren garai bakoitzak bere ekonomia berria eta lanaren banaketa berria sortzen ditu.

Jatorriz klase ertainetakoak, artisautzakoak edo familia-ekonomiakoak ziren sektoreak ezin dira eutsi kapitalismoaren pean ekoizpen-indarren garapenak ezartzen dituen joerei, eta soldatapeko lan-sisteman kokatu behar dira: irakaskuntza; tabernak eta jate-txeak; ospitale handiak, zeladoreen legioarekin, mantentze-lanetako langileak (argiketariak, iturginak, etab.), klinikako laguntzaileak, osasun-zaintzaileak eta askotariko osasun-arloko profesionalak; osasun-langileak; burdindegia, zurgintza, elikadura... eta horrela ia infinituraino jarrai genezake.

Azaldu dugunez, sektore horietan guztietan, lan-baldintzek berek sortzen dituzte, nahitaez, klase-kontzientzia garatzeko premisak. Hori, gainera, langileen antolaketa bertan frogatzen da. Klaseko sindikatu handiak dira, herrialde guztietan, langile gehien-gehienak biltzen dituztenak, lanbideak eta lan-baldintzak desberdinak izan arren; aldiz, sindikatu “korporatiboak” edo “independentek”, klase-profilik ez dutenak, sektore oso espezifiko eta minoritarioetan baino ez dira errotu (langile publikoen geruzetan, osasun-langileen geruzetan, tren-makinarienean, aire-lineetako pilotuetan, etab.), oro har, langile-masa handiarekiko pribilegiatuak diren lan- eta soldata-baldintzetan kokatuta daude.

Borroka-metodoak berdinak dira langile-klaseko sektore guztietan, eta masa-ekintzak izaten dira: grebak, manifestazioak, lantokien okupazioak, etab. Langile-klaseak gizarte kapitalistan duen eragina eta indar zapaltzailea agerian geratzen da gizarte kapitalistakoak ez diren sektoreek antzeko borroka-metodoak hartzeko joera dutela: ikasleek, nekazaritzajabe txikiak, garraioak eta merkataritzak, etab., beren ekintzei proletalgori zapoaren hitz nabarmena emanaz: greba

Marxismoaren aurkakoen argudio gogokoenetako eta *berritzaileetako* bat, bitxia bada ere, ezkerreko sektore batzuen artean oihartzun handiagoa izan duena, zera da: kapitalismoak langile-sektore zabal bizi-baldintzen eta lan-baldintzen aurka egiten duen eraso, batez ere langile-gazteen artean, enplegu prekarioa, aldi baterakoa eta lanaldi partzialekoa, eskubide sindikalen eta konkista historikoen galera, eta abar, oztopo objektiboa dela klase *klasikoen* kontzientzia garatu ahal izateko.³ Batzuek bat-bateko as-

mamenera ere jo dute *prekariatu* hitza, langile-gazteria nagusi den sektore horiei erreferentzia egiteko, gainerako langileengandik bereizitako gizarte-klase berri gisa ere kontrajarriz.

Azterketa hori, egia esan, egileen aurka bihurtzen da erabat. Sistema kapitalistak klase-borroka eta iraultza aldi baterako konjuratu ahal izateko, langileen eta kapitalisten arteko klase-kontraesanak areagotu beharrean, moteldu eta leundu egin behar ditu. Hori egiteko modu bakarra baldintzak sortzea da, langile klaseak modu duinagoan bizi eta lan egin ahal izan dezan bere bizi-mailak etengabe hobera egin dezan, sistema kapitalistan bertan ilusioak eta konfiantza sortuz. Garai hori ikusi genuen, bereziki, II. Mundu Gerraren ondoren.

Gutxienez ulertezina da kapitalismoa, kontraesan sozialak moteldu beharrean, areagotzen ari denean, milioika langileren bizi-baldintzak eta lan-baldintzak okertzen ari direnean, etorkizuneko klase-borroka erlaxatzea pentsatzea. Alderantziz. Lan-baldintza berri hauek: prekaritate, gainesplotazioa, etorkizunaren aurrean ziurgabetasuna, ekonomia kapitalistaren zikloa aldatzen denean agerian geratuko den klase-borrokaren benetako eztanda prestatzen ari da, eta sektore horiek guztiek, etorkizun hobeari zain hortzak estutzen ari direnek eta etorkizuneko krisi ekonomiko kapitalistarekin oso gaizki amaituko dutenek, ezinbesteko papera izango dute gertatuko diren borroketan.⁴

Bestalde, “zergatik utzi gertakariei historia on bat hondatzen?”, Ipar Amerikako kazetaritzaren lelo ospetsuak dioen bezala. Orain ikusten ari garena, hain zuzen ere, langile-klase prekarizatuenean sektore horien borroka sindikalerako sarrera gero eta handiagoa da. AEBetako eta Britainia Handiko McDonald-seko langileak soldata duinaren eta enplegu egonkorren aldeko borroka garrantzitsuak egiten ari dira. Espainian, Deliveroo multinazionalaren etxez etxeko

zate Estatuak sortutakoek, langileei “aburguesatu” zietenla, kotxea, etxebizitza propioa, telebista, opor ordainduak eta abar zituztelako. Orain bezala, jende horrek subjektu iraultzailearen krisiaz hitz egiten zuen, langile-klasearen periferian bilatuz: ikasle-mugimendua, mugimendu feminista, borroka ekologista, eta abar, baita lunpen-proletarriotzan ere, baina hura baztertuz bere kontzientzia-maila baxuagatik eta indibidualismoagatik.

4 Horixe izan zen, hain zuzen ere, 2011-2012an Udaberri arabiarra deiturikoan, 2011n eta 2012an AEBetako Occupy mugimenduan, eta 2011tik 2014ra Europa hegoaldean kontinentea astindu zuen krisi larriaren berotasunean gertatu ziren borroka sozial ugarietan gure begien aurrean garatzen ikusi genuen egoera. Ondoren, horrek guztiak adierazpen politikoa aurkitu zuen Tunisiako eta Egiptoko iraultzetan, AEBetako Bernie Sanders sozialistaren inguruko mugimenduan, eta Syriza Grezian, Podemos Espainian eta Jean-Luc Mélenchon Frantzia Intsumisora Frantzia sortu eta garatu zirenean.

³ Paradoxa bat da, duela 30 edo 40 urte, zirkulu mota honetan bertan, beren-beregi kontrakoa esaten zela: Enplegu egonkorren eta soldata txukunen baldintzek, gehi Ongi

janari-banaketako langileak ikusi ditugu “autonomo faltsuen” aurkako borroka arrakastatsuek egiten, besteren konturako langile gisa kontratu-harremana eskatzeko; hau da, beren burua langiletzat hartzeko, beren patroiaen aurka. Gauza bera ikusi dugu Glorvoko mezulari langileen borrokekin. Hoteleko gelazainek “kellyak”, hots, hotelaren barruan azpikontratuta hirugarrengotzadun enpresetara, mobilizazio ereduak eta arrakastatsuek egin dituzte enpresa nagusiko gainerako langileen baldintza berberetara iristeko. Amazonen, langileen muturreko prekaritate eta esplotazio baldintza berrien estandarrea, langileek greba oso borrokalariak egiteaz gain, Europa mailan ere koordinatu dira, borroka hainbat herrialdetara aldi berean zabalduz. Huelvako eta Almeriako negutegietan lan egiten duten jornal emigranteak, esplotazio okerrean jasaten dutenak eta baita arduradunen sexu-erasoak jasaten dituztenak ere, sindikatuan antolatzen ari dira eta egunero jasaten duten zapalkuntzaren aurka borrokatzen ari dira, gizartean eragin handia izan duten mobilizazioekin.

Oker deitzen den *Prekariatuaren* ustezko baldintza berriek, borroka kolektiboa eragozteaz gain, borroka sindikalak irabazteko aukera ere ematen dute.

Gure kritikoez ahaztu egiten dute nostalgiaz eskatzen dituzten baldintza sozialek (Ongizate Estatu ospetsuek sortutakoek) berrogeita hamar edo hirurogei urteko historia besterik ez dutela. Zein ziren Europa eta Amerikako langile-klaseko jendetzaren bizi- eta lan-baldintzak joan den mendeko hogeiko edo hogeita hamarreko hamarkadetan, askoz lehena go ez esatearren? Gaur egun sektore zabalen artean, batez ere gazteen artean, sortzen ari diren baldintza berrien antz handia dute. Eta, hain zuzen ere, bizitza- eta lan-baldintza horiek ekarri zituzten, urte haietan, langile-klasearen mugimendu iraultzaile apartak, gizartea eraldatzeko.

Langileen kontzientziari aplikatutako “determinismo ekonomiko” gordin hori (zeinak esaten baitugu lan-baldintzak txarrak direnean langile-klaseak ezin duela borrokatu, baina onak direnean ere ez) errealitate bizirik eta klase-borrokaaren dialektikatik kanpokoa da. Langileria faktore pasibo, errealitate objektibo despotiko baten biktima fatalista gisa tratatzean, eskaintzen zaiguna jarduerarik ezerako, etsipenerako, ezkortasunerako eta atseginerako amaitutako errezeta da.

Uste dugu jende askok akats bat egiten duela: beti aldakorra den errealitate bat estatikotzat eta finkotzat jo du. Esan bezala, langileak ez dira hildako faktorea (makina bezala) egitura ekonomiko kapitalistan, baizik eta faktore bizia: odola, nerbioak, giharrak eta burmuina dituzte; sufritu egiten dute, pentsatu, hausnartu, eta esperientziatik ikasten dute. Langileek beren lan-baldintzetan atzerapenak jasan ditzakete denbora batez (berezi egoera txarretan). Baina

“tolerantzia” horrek liskarra, amorrua eta frustrazioa pilatzearen eragina du, harik eta langileek nahikoa dela esaten duten eta egoera guztia euren aurkakoa bihurtzen den puntu bat iristen den arte.

ALDAKETA TEKNOLOGIKOEN KONTZIENTZIAN DUTEN ERAGINA Kapitalistek teknologia berriak sartzea eta ekoizpen-modua aldatzea, langile-klasea diziplinatze asmoarekin, merkantuan gehiago parte hartzeko eta irabaziak handitze-ko, ez da jokaera berria. Beti izan da horrela. Beraz, *toyotismoa* bezalako fenomeno orokortzeak, azpikontratazioa, *Just in Time* ekoizpena – *denbora justuan* – Eta beste fenomeno batzuk barne hartzen dituenak, ez gaitu eraman behar marxismoak klase-borrokari buruz dituen oinarriko postuluak beraztertzea.

XIX. mendearen lehen erdian, eskala handiko makinismoa erabili zen, neurri handi batean, langileak greben aurkako errepresalia gisa kaleratzeko; baita legezko lanaldia murriztearen ondoriozko irabazi kapitalistak berregiteko ere, langileen presioaren ondorioz; horrela, langile kopuru bera edo txikiagoa zuten merkantzia gehiago ekoiztu zituzten.

XX. mendeko lehen hamarkadetan, lan-prozesu zaharkituetan eta artisau-prozesuetan oso espezializatuta zeuden langileak lekuz aldatu ziren, ikastaldi luzea behar baitzuten. Langile horiek oso zailak ziren ordezkatzeko, eta erraz jartzen ziren indar-posizioan lan-baldintza hobeak eskatzeko orduan. Horregatik aldatu zituzten *fordista* muntaketa-kateko langileekin, zeinen eragiketak errazak baitziren eta ez baitzuten espezializazio handirik behar.

Baina ekoizpen-egituran izandako aldaketa horiek guztiek ez zituzten grebak eragotzi, ezta iraultzaren eztanda ere une desberdinetan, kapitalismoak bere oinarriko kontraesanak konpondu ezin dituelako: ekoizpen-baliabideen jabetza pribatua eta muga nazionalak, ekoizpen-indarren garapena mugatzen dutenak eta aldian behin gainproduktzio-krisietara eramaten dutenak, eta krisi horien ondorioak langile-klasearen gain jartzen dituztenak.

Produktzio-egituraren ezein aldaketak ezin du eragotzi langileak kontzientziatzeko prozesua. Atzeratu edo oztopatu egin dezake, baina azkenean nagusitu egiten da.

Edozein langilek badaki zein ezinbestekoa den bere lana eta lankideena gizartearentzat baliagarriak diren gauzak ekoizteko. Eta horrek ez die eragiten soilik industriako edo garraioko langileei. Osasunaren arloko langilea, bankaria, bulegaria, irakaslea, dendako saltzailea, eraikin bateko atezaina eta abar; horiek guztiek, partzialki eta tokian, gizartearen antolaketaren eta administrazioaren ezinbesteko mailatzat hartzen dute bere zeregina. Gizartean betetzen duen zereginari buruzko pertzepzio hori langile kla-

searena da soilik, eta ez du beste klase sozial batekin partekatzen (burgesia eta burgesia txikia).

Langile-klasea gizartearen gehiengoa nabarmena da. Egitura ekonomiko kapitalistaren oinarri den bizkarrezurra da, gizartearen produkzio-, garraio- eta administrazio-sistema osoak egunero funtziona dezan egiten duena da (edo ez).

Ekoiuzpen kapitalistako gizarte-harremanak duela 40 edo 100 urteko berberak dira: langileak behartuta daude beren lan-indarra saltzera, soldata baten truke patroio batentzat lan egitera, gainbalioa ateratzen zaie eta esplotatuak izaten dira.

Soldatapeko lana langileei ezarritako baldintza da bizi ahal izateko. Langileak ez du inolako interes pertsonalik bere lanean. Bere lana “behartua” da, eta sortzen duena beste batek bereganatzen du, bere nagusiak. Langileak *behartuta* lan egin behar du beste batentzat, bizi nahi badu. Eta horixe da, hain zuzen ere, aurreko atal batean azaldu dugun bezala, langile-patroiaren aurkakotasunaren eta kontzientzia hartze-ko prozesuaren abiapuntua, langileei aukera ematen diena beren artean eta beren patroien artean dauden klase-interes kontrajarriak ulertzeko, enpresa handi edo txikietan lan egiteko, «garbian» edo «beltzean», azpikontratatuak izan edo enpresa nagusian lan egin.

Egia da garai batean borroka sindikal txikia egon zela ia herrialde guztietan, baina hori aldatu egin zen herrialde askotan, eta besteetan ere aldatu egingo da. Alan Woodsek eta Ted Grantek dioten bezala:

“... [Borroka maila baxu hau] hainbat arrazoirengatik azal daiteke. Langabeziaren beldurrak paper garrantzitsua izan zuen, bereziki *boom*-aren lehen urteetan, lehen esan dugun bezala, atzeraldi baten antzekoa izan baitzen. Lanaldi partzialeko eta mota guztietako “lan-malgutasuna” oro har zabaldu, eta segurtasun-ezaren sentsazioa bizirik mantendu du, eta eragin deprimentea izan du militantzian eta sindikatuen antolaketan orain arte. Bestalde, lan-indarraren aldaketek enplegu gale-*ra* handia ekarri dute industria astun zaharrean, lehen sindikatuen gotorlekuak zirenak. Aktibista sindikal zaharren geruza gogor kolpatua izan da eta bihozgabe dago. Atzera begiratzen dute eta porrotak besterik ez dituzte ikusten, marxistek etorkizuneko perspektibei eta metatzen ari den ekaitzaren izaeraren ulermenari buruzko ikuspegi zabalagoa izateko duten gaitasunik gabe. Egoera benetan ulertzen ez dutenez, langile klaseari egozten diote beren arazoan errua. 68ko maiatza baino lehen gertatzen zena zen, tximista bat bezala izan baitzen zeru oskarbi batean, *boom* baten gailurrik gorenean.

Aktibista beteranoenak noraezean eta irabazirik gabe dauden bitartean, gazteriaren geruza berriek, etorkizuneko borroketan funtsezko papera

jokatzen bideratuta daudenean, ez dute esperientziarik, eta oraindik ez dute beren lekua aurkitu. Haiek izango dute ugazaben ustiapenik txarrena, eta energia eta espiritu borrokariaren erreserba agortezina dute. Datozen guduetan antolatuko dira eta ideia iraultzaileei oso irekita egongo dira” (Alan Woods eta Ted Grant, *Ziklo ekonomikoa eta klase borroka*”, 1999ko apirila).

MARXISMOA ETA ERREFORMEN ALDEKO BORROKA Hainbat hamarkadatan, langile-mugimenduaren barruko erreformistek marxistoi leporatu digute langile klasearen aldeko gizarte kapitalistaren erreformen borroka mespretxatzea.

Hori faltsukeria nabarmena da, eta jakinaren gainean jartzen da marxistak langile familiek pairatzen dituzten eguneroko arazoen arduragabe eta sektario gisa aurkezteko. Marxistok ez gara erreformistengandik bereizten, erreformei uko egiten diegulako. Aitzitik, gu gara erreformen aldeko borrokalaririk kontsekuenteenak, baina borroka horri klase-eduki sozialista ematen diogu, haiek ez bezala.

Azaldu dugu gizarte kapitalista langile-klasearen eta klase kapitalistaren esku dauden gizarteko gainerrako klase eta geruza zapalduen esplotazioan oinarritzen dela. Gizarte honetan duten nagusitasuna eta pribilegioak zalantzan jartzen ez dituzten erreformak baino ezin ditu onartu. Marxistok erreformen aldeko borroka palanka gisa erabiltzen dugu klaseen arteko borroka azken amaieraraino bultzatzeko, langileen klase-kontzientzia indartzeko, haien indarrean eta beren buruengan duten konfiantza indartzeko. Erreformistek, aldiz, beren jarduera eta langile-masena autolimitatzen dituzte, kapitalismoak une bakoitzean eman dezakeenera, inolako zirkunstantzian zalantzan jarri gabe; hau da, kapitalisten jabetza eta onurak zalantzan jarri gabe.

Egia da, *boom* ekonomikoko garai batean, posiblekin ataka estuan hazten direnean, kapitalistek langileei apurrak eman ahal dizkietela; inoiz doakoak ez diren apurrak, borrokaren bidez lortzen direnak, gogor lan eginez, aparteko orduak botaz, osasuna hondatuz eta familia-bizitzaren zati bat sakrifikatuz. Baina, zer gertatzen da negozioak gaizki doazenean kapitalistek, edo kapitalistek ezin dituztenean mantendu aurretik langileei emandako erreforma batzuk? Egoera horretan, sindikatuetako eta langileen alderdietako buruzagi erreformistek interes kapitalistak transmititzeko uhal gisa baino ez dute balio. Kapitalisten interesak zalantzan jartzen ez direnez, erreformen aldeko borroka utzi eta langile-klasearen interesen aurkako kontrarreformak indarrean jartzea justifikatzera behartuta daude. Ez al da hori azken urteotan mundu osoan ikusi dugun errealitatea?

Horrekin guztiarekin batera, langileak desmobilizatzeko eta aurreko urteetan langileen familiek

erosteko ahalmena galdu izana onartzeko politika kontzientea egin da, gobernuekin eta patronalekin itunak eta adostasunak lortzeko politika zalantzan jartzen zuten borrokak dinamitatuz. Hemen dator politika erreformista: dagoena onartzera, langileen nahiak zapuztera, beren buruarengan eta indarrean duten konfiantza murriztera, klase kontzientzia ahultzera. Hori da aurreko urteetan herrialde askotan izandako desmobilizazio sozialaren arrazoi nagusietako bat, izandako borroken maila baxua, eta langile-klasea protagonismo sozialean bigarren mailara igarotzea; eta ez langileen osaera sozialean izandako aldaketak.

Marxistentzat, erreformak egiteko eguneroko borrokak ezinbestekoak dira langileria osoa mobilizatzeko, ez bakarrik bertako sektore kontziente eta aurreratuenak, baita atzeratuenak eta geldoenak ere. Horrela, langile-klasea borrokan elkartzen da eta, esperientziaren bidez, klase osoak bere kontzientzia-maila igotzen du. Erreformen aldeko borroka arrakastatsua balio du langileei beren indarretan konfiantza emateko, indartsuak direla ulertarazteko, beren baimen atsegini gabe ez dela gurpil bat mugitzen eta ez dela argirik pizten; eta, aldi berean, bizitza- eta lanbaldintzetan, beren auzoetan, legetan eta abarretan egindako aurrerapen orok mesedegarri jokatzen du, beren kontzientzian eta duintasunean laguntzen dute, patroï baten zerbitzura dauden lan-makinak baino zerbitz gehiago sentiarazten baitizkiete, beren kabuz pentsatzen eta jarduten duten gizon-emakumeen kategoriara igotzeko, borrokatzen dituzten azken helburuak hobeto ulertaraziz.

Marxistak benetan bereizten gaituena erreformistengandik zera da: langile klaseari azalpenik gabe azaltzen diogula gaur kapitalismoak esku batekin ematen diguna, bihar bestearekin kenduko digula, konkista oro aldi baterakoa dela, klaseen arteko indar korrelazioa aldatzen denean, eta gure aurrerapen sozialez etengabe gozatzeko eta horiek mugarik gabe hobetzeko modu bakarra gizarte kapitalista errotik aldatzea dela.

Hain zuzen ere, *boom* ekonomikotik krisira, eta alderantziz, etengabe igarotzen diren urteetan metatutako esperientziak sortzen du etorkizunaren aurreko ziurgabetasuna, eta horrek bultzatzen du langileen kontzientziazio-prozesua eta, lehenago edo geroago, sistema horretan jarritako ilusioak haien buruetatik kentzen joateko.

Azaldu nahi dugu, erreformen aldeko borroka ekonomiko edo sindikalaz gain, politikoki, erakundeetan eta kalean borrokatu behar dela, langileen eta zapal dutako gainerako geruzen artean beharrezko indarra lortu arte kapitalista handiak desjabetzeko eta gizartearen baliabide itzelak langileen kontrol demokratikoaren pean jartzeko. Horrela, benetako gizarte sozialista bat antolatzeke oinarriak ezarriko

genituzke, zapalkuntzarik, miseriarik, gerrarik eta ingurumenaren suntsipenik gabekoa.

Ildo horretan, ez ditugu gutxiesten Legebiltzarrean eta beste erakunde batzuetan lor daitezkeen jarrerak; horiek gure programa defendatzeko erabilteza oso baliagarria da oihartzun handiago izateko, gure ideien atzean biztanleriaren geruza gehiago bildu ahal izateko. Baina erakundeetako lana masa-borrokaren osagarri baliagarria baino ez da izan behar, horixe baita lortu nahi dugun gizarte errotik eraldatzea ahalbidetuko duen bakarra.

Garze edo langile orok bere esperientziaz daki gauza garrantzitsuak nola aldatzen diren kaleko borrokaren eta sindikatueta eta langile-alderdietan milaka eta milaka antolatzearen bidez bakarrik dakiela. Hor daukagu herrialde askotan diktaduren aurkako borroken esperientzia, greba orokorrak, gerren aurkako masa-mobilizazio sozialak, ikasle-borrokak, eta abar; eta hori are egiazkoagoa da gizarte goitik behera eraldatu nahi denean.

Egia da hamarkadak igaro daitezkeela langile-klaseko jendetzak dagoen gizarte-ordena zalantzan jarri gabe, eta horrek aukera ematen die agintari erreformistei eta burgesiari beren laguntza-puntuak eusteko kapitalismoaren *egoera normal* batean, gizartearen errutinan eta inertzian oinarrituta.

Baina, era berean, historiak erakusten du une batzuetan gizarte kapitalista krisian sartzen dela, alde guztietan ezarritako errutina eta inertzia hausten duten arlo ekonomiko, politiko eta sozialean dituen kontraesanen pisupean, eta, orduan, jende gehienak ezarritako ordena zalantzan jartzen du, bizitza osoko sinesmen eta aurreiritzi zaharrak alde batera utziz, antolatzeke eta gizarte aldatzeke borroka eginez.

Ilusio hutsa da pentsatzea pixkanaka, pixkanaka, urte askoren buruan, gehiengo nahikoa lortu ahal izango dela parlamentu burges batean, hortik aurrera gizarte kapitalistan aldaketa iraultzailei aurre egin ahal izateko. Historiak eta giza kontzientziak ez dute horrela jokatzen. Aitzitik, fermentu iraultzaileko egoera batean bakarrik da posible gizarte eraldatzeko tresna izan nahi duen erakunde marxista eta iraultzaile batek erakunde politiko burgesetan gehiengo nahikoa lortzea, langileriari aldi berean bere langile-botereko organoak sortzen laguntzea (lantegi eta enpresa bakoitzean, auzo eta hirietan eta abarretan borroka-batzordeak), eta kaleko presioarekin batera, monopolioak, bankuak eta latifundioak desjabetuko dituen langile-klasearen gobernu bat ezartzea, gizartearen eraldaketa sozialistari ekiteko.

LANGILERIA NORTASUN-POLITIKEN ETA INTERSEKZIONALITATEAREN AURREAN
XXI. mendeko hirugarren *hamarkadaren* atarian, munduak paradisu bat izan beharko luke aspaldidanik Lurrean, non pertsona guztiek bizitza oso, anaitasun

eta zoriontsu batez gozatzeko aukera izan beharko luketen. Horren ordez, gure planeta leku hezigaitz bat bezala agertzen da, non egunero milioika eta milioika gizakiri sufrimendua dakarkien zapalkuntza mota asko dauden. Horrela, klaseko zapalkuntza sozialaz gain, emakumearen zapalkuntza, nazio txikien eta herrialde kolonial ohien zapalkuntza inperialista, arrazakeria, homosexualitatea eta transexualitatea bezalako adierazpen sexualen zapalkuntza, edo ezintasun fisiko eta mentalak edo gaitasun bereziak dituzten pertsonak pairatzen dutena (TGD, espektro autista, etab.) ditugu.

Azken hamarkadetan hainbat teoria sortu dira mundu akademikoan, klase-azterketatik eta sozialismoaren aldeko borrokatik at dauden zapalkuntza-modu desberdinei aurre egiteko asmoz, eta ezkerreko eta nazioarteko langile-mugimenduaren barruan modu erreazionarioan erabiltzen ari dira. Horiexek dira “identitate-politikak” eta interseksionalitatea.

Nortasun-politiken eta interseksionalitatearen aldekoek marxismoari, inolako oinarririk gabe, emakumeen, gutxiengo nazional zapalduen, biztanleria beltz eta etorkinaren, homosexualen eta abarren arazoak gutxietsi eta mesprezatu izana aurpegiratzen diote, baita ingurumen-kutsadura ere, eta klase-gaie-tan eta kapital-lan kontraesanean soilik kontzentratu izana. Gaitzespen horretan erdi bana nahasten dira ezjakintasun sakona eta asmo txarra.

Marxismoa gizateriaren askapenerako borroka-doktrina integrala da. Marxista batek zapalkuntza eta bidegabekeria sentitu behar ditu, edozein dela ere jasaten duena, eta kapitalismoak eragiten dituen gaitz guztiak salatu behar ditu. Ez ditugu gutxiesten emakumearen zapalkuntza, ingurumenaren hondamendiak, nazio txikien eta homosexualen zapalkuntza. Marxismoak gizakiaren erabateko askapenean jartzen du erdigunea, eta beti hartu du bere programan zapalkuntza mota guztien aurkako borroka, kapitalismoa bera baino lehenagoko jatorria dutenak barne, hala nola emakumearen zapalkuntza, homosexualitatea eta, arrazakeria bezala, kapitalismoaren eta eskuinaren ideologia zapaltzailean sartu diren beste batzuk.

Marxismoak egiten duena da langile klasea jartzea klase sozial zapaldu iraultzaileena izateko borroka orokor horren buruan, ekoizpenean eta gizartean duen paper zentralagatik eta sistema kapitalistaren produkturik jatorrena izateagatik. Sistema kapitalista bere osotasunean bota dezakeen klase bakarra da, bere askapen sozialaren aldeko borroka-ren parte gisa, bere atzetik gizarteko gainerako klase eta geruza zapalduak eramanez. Langile-klaseak zapalkuntza mota guztien aurkako borrokan betetzen duen zeregin hori bere bizitza- eta lan-baldintza propioen ondorio ere bada; izan ere, gizarte sozialistaren etorkizuneko elementuak barne hartzen dituzte, en-

brionarioki. Izan ere, gizarte sozialista nazioartekoa da berez, eta kanpoan uzten ditu ekoizpen-bideen jabetza pribatua eta desberdintasun soziala, klase sozialen araberako banaketa, nazio edo herri arteko zapalkuntza eta, jakina, emakumeak gizonarekiko duen zapalkuntza.

Emakumearen zapalkuntza –eta emakume langilearengan duen adierazpen berezia–, bai eta kapitalismoaren beste gaitz batzuk ere, hala nola ingurumenaren harraparitza edo zapalkuntza nazionala, kapitalismoaren osagai eta baldintza existentzial gisa sartu dira. Ezin duzu kapitalismorik izan etxeko esklabotzarik eta emakume langileentzako “txanda bikoitzaren” sistemarik gabe; ezin duzu kapitalismorik izan multinazional handien irabazien egarriak planeta suntsitzen ez bada; eta ezin duzu kapitalismorik izan potentzia inperialistek nazio txikiak esklabo bihurtu gabe, haien baliabideak arpilatzeke eta beste potentzia batzuen aurrean haien nagusitasuna ziurtatzeko. Hori dela eta, gaitz horiekin guztiakin amaitzeko benetako alternatiba bakarra gizartearen eraldaketa sozialista da, langileriaren gidaritzapean izango dena.

Nortasun-politikaren defendatzaileek ez dute ikusten klase-gizartean eta sistema kapitalistan zapalkuntzaren kausa, ez eta zapalduetako talde ezberdinek pairatzen dituzten arazo partikularrak ere, gizarteko beste talde edo sektore batzuetan baizik, masa erreazionario bereizi gabetzat katalogatzen direnak, klase-bereizketarik gabe eta egitura ekonomiko eta sozialarekiko harremanik gabe: emakumeak gizonek zapaltzen dituzte, nazio zapalduak zapaltzen dituzte nazio zapaltzaileak, homosexualek eta transexualek populazio heterosexuala, beltzek zuria, etab. Horregatik, zapalduetako talde bakoitza (emakumeak, etorkinak, beltzak, latinoak, homosexualak, desgaituak, nazionalitate zapalduak, etab.) aparte antolatzearen alde egiten dute, eta bakoitzak bere aldarrikapenak bereiz aurrerarazten saiatzen dira. Hori osatzeko, sindikatu, alderdi, legebiltzar, lanpostu, unibertsitate-plaza, Estatuko aparatu eta abarren barruan ordezkarritasuneko lanpostuetara iristeko kuota espezifikoen zapalduetako talde bakoitzarentzat egindako erreklamazioa egin da. Kasurik onenean, klase-zapalkuntza beste bat bezala hartzen dute, beste maila berean kokatuta, garrantzirik gabekotzat jotzen ez dutenean edo zapalduetako talde bakoitzaren barruan zatiketa sartzeagatik eraso egiten diotenean.

Ez dago denbora askorik hausnartu beharrik ohartzeko ikuspegi horrek zapalduak zatitzera eta elkarren artean lehiatzera eta mesfidantzara eramaten dituela, sistemaren oinarriak mehatxatu gabe. Are gehiago, estatu kapitalistarengana hurbiltzera bultzatzen ditu, babesa eskatu eta arbitro egiten baitu, bere talde sozialarekin duen lehian, bere aldarrikapen partikularrei kasu egin diezaien.

Kuoten politikaren ondorio erreakzionarioetako bat da banaketa eta lehia langile-klasearen barruan hedatzen dituela. Kapitalismoaren krisi zorrotzaren garaian, gobernu guztien murrizketa- eta austeritate-politikekin, hainbat ideia erreakzionario aurki daitezke langile-klaseko sektore atzeratuen artean, hala nola gure arazoak ez direla kapitalismotik eratorzen, gutxiengo nazionalen eta etorkinen presentziatik baizik, eskubideak eskatzen dituzten emakumeen presentziatik, etab. Hori da faxisten eta eskuin erreakzionarioenaren propagandaren oinarria: ez dugu lanpostu eta hartzaindegi nahikorik, edo unibertsitaterako edo gizarte-laguntzetarako sarbide mugatua dugu gutxiengo nazionalentzat, generogutxiengoentzat eta abarrentzat ezarritako kuoten ondorioz. Horrek guztiak arrazismoaren pozoia eta langile-klasearen banaketa zabaltzen laguntzen du. Marxistok arbuiatu egiten dugu miseria zapalduen mailaketa ezberdinen artean banatzea. Lanpostuak, unibertsitaterako sarbidea, gizarte-laguntzak eta osasuna eskatzen ditugu guztiontzat, salbuespenik gabe eta berdintasunean, eta kapitalismoaren pean hori modu oso eta bermatuan lortzea ezinezkoa dela azaltzen dugu. Horregatik, guztiok elkartu behar dugu etsai komunaren aurka borrokatzeko, gizartearen erabateko eraldaketa sozialista lortzeko.

“Identitate-politiken” adar bereziki erreakzionarioa “interseksionalitatea” deiturikoa da, eta honako printzipio honetatik abiatzen da: zapalduetako taldeek zapalkuntza-maila desberdinak pairatzeaz gain, talde bakoitzak pribilegio-maila desberdinak ditu besteekiko. Horrela, langile zuri bat pribilegio-egoeran dago langile beltz baten aurrean, langile beltz bat pribilegio-egoeran dago langile emakume beltz batekiko, eta langile beltz heterosexual bat pribilegio-egoeran dago langile beltz homosexual batekiko, zeinak, aldi berean, pribilegio-egoeran egongo den langile emakume beltz homosexual desgaitu batekiko. Horrela, *ad infinitum* zapalkuntza-mailak aurki daitezke, maila groteskoetan zapalduetako pertsonen arteko zatiketa eta lehia biderkatuz, eta sistemaren aurrean edozein batasun-politika ameskeria bihurtuz.

Interseksionalistek aldarrikatzen dute, gainera, langile zuri heterosexual batek ezingo diola inoiz langile emakume beltz homosexual bati elkartasuna adierazi, ezin izango duelako inoiz azken horren zapalkuntza-maila jasan. Besteen ulermenaren, elkartasunaren, interesik ezaren, injustiziarekiko sentikortasunaren eta sufrimenduaren giza balio funtsezkoenak gizon eta emakumeen bihotzetik erbesteratzen dituzte moralista auto-hautatu horiek, zeinak, kontzienteki edo inkontzienteki, *Homo homini lupus* delakoaren moralaren eta gaitasun kapitalistaren eremuan kokatzen baitira, gizona otsoa da gizonarentzat.

Oinarrizko gertaera da hainbat zapalkuntza-maila daudela, eta langileak, gizartean duen egoera bereziaren arabera, zapalkuntza hori jasaten duela: gizona edo emakumea, beltza edo zuria, bertakoa edo etorkina, heterosexuala edo homosexuala den. Baina alternatiba ez da elkarren aurka eztabaidan jartzea, interseksionalistek sustatzen duten bezala; baizik eta kapitalismoaren eta haren moral erreakzionarioaren aurkako borroka batuaren ardatz izan daitekeen puntu komuna bilatzea. Hain zuzen ere, soldatapeko langileen egoera da esplotatutako guztiak sexuaren, etniaren, erlijioaren edo jatorri nazionalaren banaketan gainera batu ditzakeen inguruabar bakarra. Horregatik, hain zuzen, langile-klaseak bakarrik batu ditzake arrakastaz zapaldu guztiak eta haien eskari guztiak. Hori erraztu egiten da zapalkuntza horien eraginpeko biztanle gehienak langileak direlako edo familia langileetako kide direlako.

Enpresa bateko gatazka orok frogatzen du esaten duguna. Enpresa bateko langileak zuriek, beltzek, heterosexualak, homosexualak eta gainerakoek osatu ahal izango dituzte, baina soldata eta enplegu hobeen alde borrokatzeko, bat egitea beste aukerarik ez dute beren eskaerak lortzeko, zatiketa txikiena patriaren aldekoa baita. Patriak eta haien prentsa zitela dira, hain zuzen ere, oihu gehien egiten dutenak langileen arteko desberdintasunak nabarmentzeko, horiek zati-tu eta garaitzeko. Hala eta guztiz ere, nortasun-politiken aldekoak burgesiaren ondoan eta langileriaren kontra jartzen dira hemen.

Hori dela eta, nortasun-politikaren defendatzaileak erabat oker daude klase izaera beste kategoria bat bezala kokatzean, kapitalismoaren zapalkuntza-sistemaren barruan, kategoria garrantzitsuena eta sistema kapitalistaren aurkako borroka orokorra zuzentzeko deia izan beharrean.

Hala ere, utz ditzagun hitzak alde batera eta goazen gertaera historiko zehatzetara. Duela mende bat, 1917an, Errusiako Iraultza gertatu zen, historian lehen aldiz langileak boterera eraman zituena. Beste atal batean aipatu zen bezala, 1917ko Errusian 150 milioiko biztanleria osoko 10 milioi soldatapeko langile baino ez zeuden, gehienak nekazari pobreak edo lurrik gabeak. Errusiar inperioa herrien kartzela bat zen, non poloniarak, finlandiarrak, baltarrak, ukrainarrak, musulmanak, juduak eta beste etnia batzuk errusiarren menpe zeuden, haiek ez baitziren ezta gehiengoaren nazioa ere. Zer esan 1917ko Errusiako emakumearen egoeraz, edo homosexualenaz. Imajinatu besterik ezin dugu egin.

“Identitate” taldea eta interseksionalistak gezurtatuz, Alderdi Boltxebikeak zuzendutako langile klase errusiarra gai izan zen, marxismoaren programarekin, errusiar gizarteko klase eta geruza zapaldu guztiak erakartzeko eta iraultza arrakastatsua egiteko. Errusiako langile-klaseak arrakasta izan zuen,

langileentzako eta sozialismoaren aldeko gizarte-eskaerak gizarteko gainerako klase eta geruza zapalduen aldeko eskaera demokratikoekin uztartzen zituen programa defendatzen jakin zuelako.

Errusiar langileria izan zen, boltxebikeen zuzendaritzapean, nekazal erreforma egin zuena, nekazariei lurra eman ziena gozamenarako, errusiar inperioaren menpeko herriak askatu zituena, autodeterminazio eskubidea eman ez eta estatu independenteak eratuz. Gainera, gaineratu behar da gehiengoak nahiago izan zuela iraultzatik sortutako langile Estatu sobietar berriari jarraitu, eta Finlandiako, Ukrainako eta beste alde batzuetako nazionalista burgesek deitu ziotela Alemaniako armadari bere lurraldeak okupa zituzan iraultza zanpatzeko eta herrialde berri horiek sortzen ari zen Errepublika Sozialisten Batasunean integratzea eragozteko.

Historiako lehen emakume ministroa Alexandra Kollontai komunista izan zen iraultzatik jaiotako lehen gobernuan. Emakumearen botoaz eta gizonarekiko erabateko berdintasunaz gain, SESB Europako lehen herrialdeetako bat izan zen dibortzioa onartzen eta abortatzeko eskubidea onartzen. Emakumearen esklabotzaren aurkako tsarren familia-lege gorrotagarriak indargabetu ziren. Haurtzaindegiak ireki ziren eta amatasun-onurak eman ziren. Azkenik, 1922an, homosexualitatea despenalizatu zuen munduko lehen herrialdea izan zen SESB. Eta hori guztia komunistek egin zuten, marxistek, alderdi baserriar, feminista edo nazionalista gisa errotulatu beharrik gabe.

Ez da kasualitatea “nortasun-politikak” eta intersektionalitatea joan den mendeko 80ko hamarkadaren amaieratik aurrera garatzea, Errusian eta Ekialdeko Europan erregimen estalinisten beherakadarekin batera, nahiz eta elementu nagusiak 70eko hamarkadaren amaieran zirkulatzen ari ziren, Europa eta beste leku batzuk suntsitu zituen prozesu iraultzailearen porrotarekin batera. Intelektual ezkertiarren sektore zabal batek desengainua hartu zuen langile-klasearekin, eta marxismoari bizkarra eman zion, ideia berrien bila abiatzeko, langile klasea baztertuz paper iraultzailea jokatzeko gai zen subjektu gisa. Gaur egun, sektore horiek zapalduetako gizarte-taldean goi-geruzen presioa adierazten dute, burgesia akademiko eta hezi txikia barne, sistemaren elitean eta engranajeetan leku bat aurkitu nahi baitute, inolako erronkarik egin gabe. Ekintzetan, sozialismoaren aldeko borrokaren arerio sutsu bihurtu dira, eta, beraz, gure klase-etsaien fronte ideologiko eta politikoaren zati bat.

SOZIALISMOA EDO BASAKERIA Marxismoak meritu bat du: giza ezagutzari azterketa zientifikorako metodo bat eman izana, errealitatea eta giza historia bera ulertzeko, eta, bereziki, langile-klaseak esplotazio kapitalistaren aurka duen borroka maila

kontziente batera igo izana. Azken 200 urteotako historiak makina bat panazea politiko ezagutu ditu, bakoitzak bere modura, langileria *salbatzen* saiatu direnak, haren izaera eta sistema kapitalista bera ulertu gabe, “giza berekoikeriaren eta dirua metatzeko nahiaren” ondoriozko madarikaziotzat kondentzen baitute. Marxismoarentzat, aldiz, kapitalismoaren existentzia etapa beharrezkoa eta saihestezina izan da –bere krimen eta izugarrikeria guztiakin ere– gizateriak bere benetako askapenerako egin duen bide luze eta arantzatsuan. Ekoizpen-indarren eta kulturaren garapen-maila altuarekin bakarrik eratu ahal izango da Giza deitura izateko duintasuna duen gizarte berri bat.

Kapitalismoak, atzean geratu ziren giza gizarteek utzitako katebegiak erabiliz, gizarte hau eraikitzeko oinarriak sortu ditu. Oinarri horiek gabe, industriak, nekazaritzak, aurkikuntza zientifikoek, komunikazioek eta kulturak lortutako garapen bikaina barne, gizateriak urritasunean eta ziztrinkerian jorratzen jarraituko luke. “Indar produktiboen garapen hori (...) guztiz beharrezkoa den premisa praktikoa bat ere bada; izan ere, hori gabe, eskasia baino ez litzateke orokortuko, eta, beraz, pobreziarekin batera, bizitzeko ezinbestekoa denaren aldeko borroka hasiko litzateke berriro, eta aurreko zikinkeria guztiak hartuko luke bere gain nahitaez” (Carlos Marx eta Federico Engels, *Alemaniako ideologia*, 36. or. Grijalbo).

Kapitalismoaren aurreko gizarteetan, populazioaren gutxiengo-geruza alfer bat zegoela justifika zitekeen bitartean, gehiengoak sortutako lan soberakinaz bizi zena, zientzia, teknologia, filosofia eta arte desberdinak lantzeko denbora izan zezan, eta horrela gizarteak esplotatutako eta zapalduetako milioika gizon-emakumeren bizkar aurrera egin zezan, gizarte kapitalista modernoaren azpian ez dago inolako justifikaziorik horrela jarraitzeko. Sistema esklabistarekin eta sistema feudalarekin gertatu zen bezala, sistema kapitalista, paper izugarri iraultzailea izan duen arren, sistema agortu eta zaharkitua bihurtu da, gizateria basakeriarantz eramango duela mehatxatzen duena. Beharrezkoa da horren ordez gizarte-sistema handiagoa bat ezartzea: sozialismoa.

Mundu mailan kapitalista handi batzuen onura eta pribilegioei eusteko monopolio, multinazional eta banku askok egiten duten kontrol itogarria mundu osoan milioika gizakiren bizitza suntsitzen duen amesgaizto bihurtu da. Gizateriaren % 80 gero eta pobrezia eta miseria handiagoan bizi da. 1970ean muturreko pobrezian bizi ziren biztanleak 200 milioi ziren, munduko biztanleriaren %5,4; 2015ean 800 milioi ziren, planetako biztanleriaren %10,7, Munduko Bankuaren arabera. Horrela, aldi horretan munduko biztanleria bikoiztu zen bitartean, muturreko pobrezia laukoiztu egin zen, munduko biztanleriaren ehuneko bikoiztuz.

Duela gutxi, Munduko Bankuak pobrezia eta muturreko pobrezia neurketa aldatu behar izan zuen; izan ere, azken hori neurtzeko ordura arte erabilitako jarraibideek (joan den mendeko 90eko hamarkadara arte eguneko dolar bat baino gutxiago, eta geroago US \$1,90 baino gutxiago) ez zuten aintzat hartzen inflazioaren eragina, ezta beste bizi-aldagai batzuk ere, hala nola oinarrizko zerbitzuak eskuratzea edo herrialde bakoitzaren bizi-maila. Hala, muturreko pobrezia atalase berri bat ezarri du herrialdearen eta eremuaren arabera: eguneko US \$1,90 baino gutxiago oso pobreentzat, eta eguneko US \$3,20 baino gutxiago besteentzat. Neurketa horren arabera, *Global Humanitarian Assistance* erakundeak 1.991 milioi behartsu egunean 3,20 dolar baino gutxiagorekin bizi dira 2017an (munduko biztanleriaren % 26,2).⁵ 821 milioi pertsonak azpialimentazio kronikoa zuten 2017an, *Nekazaritza eta Elikadurarako Funtsaren* (FAO) arabera, eta egunero 24.000 pertsona hiltzen dira goseak, *The Hunger Project*-en arabera, biak NBERen mendeko erakundeak. Zifra horiek ez datoz bat FAO berak munduan urtero 12.000 milioi pertsonari jaten emateko elikagaiak ekoizten direla dioen datuarekin, hau da, planetak dituen biztanleen % 60 gehiagorentzat.

Panorama ez da kontsolagarria. FAOren txosten berean adierazten denez, “muturreko klima-aldaketarekin lotutako hondamendien kopurua (muturreko beroa, lehortekak, uholdeak eta ekaitzak barne) bikoiztu egin da 1990eko hamarkadaren hasieratik”, eta horiek guztiak klima-aldaketarekin lotuta daude, zalantzarik gabe, eta inpaktu handia eragiten die herrialde pobreeni, uzta-galera, gosea eta migrazio masiboa areagotuz.

Kontrako muturrean, eta Suitzako Crédit Suisse bankuaren arabera, 42 pertsonak munduko biztanleriaren erdiaren aberastasun bera dute, 3.800 milioi gizaki.⁶ 1960 eta 1993 bitartean, munduko herrialde aberatsenen % 20ko aberastasunaren zatia % 70etik % 85era igaro zen. NDFren⁷ datuen arabera, ehuneko hori % 98,9ra iritsi zen 2017an. Aldiz, % 20 pobreenen aberastasunaren zatia 1960ko % 2,3tik 1993ko % 1,4ra egin zuen atzera, eta 2017an % 0,1era jaitsi zen, iturri bereko datuen arabera. 150 milioi haur kalean bizi dira eta 250 milioi lan egitera behartuta daude.⁸ Aurreko guztia sufrimendu txikia balitz, 2017an 68,5 milioi pertsona zeuden behartuta gatazka, gerra edo indarkeriatatik; 2016an baino 2,9 milioi gehiago.⁹

5 <http://devinit.org/wp-content/uploads/2018/06/GHA-Report-2018.pdf>

6 <https://www.credit-suisse.com/corporate/en/research/research-institute/global-wealth-report.html>

7 [https://es.wikipedia.org/wiki/Anexo:Países_por_PIB_\(nominal\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Anexo:Países_por_PIB_(nominal))

8 *Informe UNICEF 2018*

9 <http://devinit.org/wp-content/uploads/2018/06/GHA-Report-2018.pdf>

1980an, herrialde azpigaratuen zor osoa 600.000 milioi dolarrekoa zen, eta 1997an 2,17 bilioi dolarrekoa. Nazioarteko Diru Funtsak argitaratutako azken zifrak, 2015ekoak, 5,4 bilioi dolarrekoak ziren. 20 urte baino gutxiagoan, herrialde horien zorra ia hirukoiztu egin zen! Eta urtero 540.000 milioi dolar ordaintzen dituzte maileguak itzultzeko;¹⁰ OCDEko herrialdeek emandako garapenerako laguntza ofiziala, berriz, apenas 142.600 milioira¹¹ igo zen, eta zati handi bat galdu egiten da nazio horien gobernu-ustelkerian. Herrialde horiek 1980ko zenbatekoaren halako hogeitaz itzuli dute, eta, hala ere, bederatzi aldiz gehiago daude zorpetuta.

Azken hogeitaz urteetan, herrialde garatuak eta azpigaratuak artean (Iparraldea eta Hegoaldea) aberastasuna polarizatzeaz gain, aberatsen eta pobreen artean irekitako arrakala handia ere nabarmendu da. Pobrezia jada ez da azpigaratutako munduaren esklusibotasuna: Europako Batasunean 50 milioi pobre daude, biztanleriaren % 9,8. Horrek Europako langileen % 10 hartzen du. Beste 118 milioi, batez besteko errentaren % 60ko diru-sarrerekin, pobrezia-arriskuan daude, biztanleriaren % 23, *eurostaten* arabera (EBko estatistika-bulegoa), 2016ko datuei dagokienez. AEBetan 40 milioi pobre baino gehiago zeuden errolatuta 2017an, biztanleriaren %12,3, NBERen¹² txosten ofizial baten arabera. AEBetako Azterlan Politikoen Institutuaren txosten baten arabera, herrialdeko hiru pertsona aberatsenek AEBetako biztanleen erdiek (160 milioi pertsona) baino dirutza handiagoa dute. Bill Gates Microsoften sortzaileetako bat, Jeff Bezos Amazoneko zuzendari-kudeatzailea eta Warren Buffett inbertitzailea dira, eta guztira 250.000 milioi dolarreko aberastasuna zuten. Txostenak jarraitzen du esaten 25 multi-miliodun estatubatuar aberatsenek bilioi bat dolar biltzen dituztela aktiboetan, 178 milioi amerikarrek adina, biztanleriaren %56. Aitzitik, 5 etxetik batek, biztanleriaren %19k, ondare garbia zero edo negatiboa du.¹³

Bestalde, langabezia masiboaren agerpena oinarri egonkorak suntsitzen ari da, II. Mundu Gerraren ondoren herrialde kapitalistetan sortu ziren erreserba sozialak. Lanaren Nazioarteko Erakundearen (LANE) zifra ofizialen arabera, munduko langabezia 200 milioi pertsonara iritsi zen 2017an,¹⁴ baina beste kalkulu independente batzuek 1.000 milioi ingurukoa da. LANE-k berak onartzen du 1.400 milioi

10 <http://www.cadtm.org/La-natureza-evolutiva-de-la>

11 <http://www.cadtm.org/La-Ayuda-Oficial-al-Desarrollo-en>

12 <https://www.telesurtv.net/news/eeuu-millones-personas-pobreza-gobierno-trump-20180702-0014.html>

13 <https://inequality.org/wp-content/uploads/2017/11/BILLIONAIRE-BONANZA-2017-Embargoed.pdf>

14 https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_615695/lang--es/index.htm

pertsonak enplegu “kalteberak” dituztela. Baina langabezia hau ez da langabezia ziklikoa, eta ezin da definitu Marxek *Kapitalean* deskribatutako *erre-serbako tropela* bezala, susperraldi ekonomikoaren garaian xurgatu egiten dena. Egiturazko langabezia da, *boom* garaietan jarraitzen duena eta ekonomiaren hurrengo atzeraldian gora egingo duena.

Gaur egun, langile klasearen lan-baldintzen atzerakada mundu osoan, kontrairaultza batekin bakarrik konpara daiteke. AEBetan, soldatak, inflazioak doitu, izoztuta egon dira 1975etik; langile estatubatuarren produktibitatea, berriz, % 87 igo da 1973tik.¹⁵ AEBko langileak, gaur egun, urtean 350 aparteko ordu egiten ditu batez beste, hau da, urtean ia bi hilaireko lan gehigarria. Joan den mendeko 90eko hamarkadaren hasieran langile estatubatuar batek astean 41 ordu lan egiten zituen bitartean, gaur egun 47 lan ordu egiten ditu. Lan-prekarietatearen ondorioz, laneko istripu eta heriotzak izugarri ugartu dira. Egunero, munduan 6.300 langile hiltzen dira laneko istripu eta gaixotasunen ondorioz, hau da, 2,3 milioi langile hiltzen dira urtean, *Lanaren Nazioarteko Bulegoaren* (LANE)¹⁶ arabera. Europar Batasun aurreratuan soilik 165.000 langile hiltzen dira, iturri beraren arabera.

Hain zuzen ere, lan-merkatuaren deserregulazioek, kaleratzearen merkatzeak eta lan-prekarietateak helburu bakarra dute: langile-klasearen gainbalio absolutu eta erlatibo handiagoa lortzea, eta ekoizpena lehiakorrago bihurtzea, lan-kostuak murriztu eta etekinak handitu.

Irabazien gose asezinak ekonomia espekulatiiboaren hazkunde gero eta handiagoa ekarri du, ekonomia produktiboaren kontura. 1971n, nazioarteko transakzioen % 90 ekonomia produktiboarekin lotuta zeuden; gaur egun, transakzioen % 98,3 espekulatiiboak dira (dibisen salerosketa, lehengaien eta dibisen etorkizuneko prezioak asmatzeko apustuak, enpresen akzioen salerosketa, arrisku handiko inbertsioetarako mailegu lukurariak, etab.), eta hori guztia aberastasun errealeko atal bakar bat ere sortu gabe.¹⁷ 2017an, munduko merkataritzaren bolumen osoa 22,99 bilioi dolarrean igo zen bitartean,¹⁸ egunero 5,3 bilioi dolar mugitzen dira dibisa-merkatuetan,¹⁹ hau da, salgaien trukearen balioa eta munduko banku zentral guztien

15 <https://blobaldeaglobal.com/2018/04/18/la-evolucion-del-crecimiento-de-la-productividad-del-trabajo-en-ee-uu-1953-2017/>

16 <https://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/lang-es/index.htm>

17 *Munduko Merkataritza Erakundearen* estatistiketan oinarrituta egindako datuak

18 <https://datos.bancomundial.org/indicador/NE.EXP.GNFS.CD>

19 https://www.economiadigital.es/finanzas-y-macro/forex-se-consolida-como-el-mercado-financiero-mas-grande-del-mundo_579425_102.html

erreserben % 41, 13 bilioi dolarretan zenbatetsiak Nazioarteko Diru Funtsaren arabera.

Kapitalismoa historiak kondematutako sistema soziala da. Gerrak, nazio osoak erasotzen dituzten gaixotasunak, gosea edo ingurumen-hondamendiak gutxira jo beharrean, urteak urtera handitzen ari dira. Herrialde kapitalistarako garatuenetan ere ikusten ari gara nola desagertzen diren urte asko kostatu ziren langileen familien konkista historikoak, alde guztietan ezarriz prekarietatea enpleguan, lanaldi luzeak eta etorkizunaren aurrean ziurgabetasun sentsazioa.

Duela hogeita bost urte, munduko burgesiak, gobernu kapitalistetakako agenteek eta egunkari burgesetako luma-idazleek, Mesiak balira, “Munduko Ordena Berriaren” etorrera iragartzen zioten, estalinismoa erori ondoren bakea, oparotasuna eta anaitasun unibertsala ekarriko zituena. Gaur, hogeita bost urte geroago, su artifizial horiek guztiak zertan geratu diren ikusi ahal izan dugu.

Tarte horretan (denboran atzera ez egitearren), Persiako Golkoan izandako bi gerra inperialista basatiren lekuko izan gara, eta ehunka mila pertsona hil dira; inperialismoak Jugoslavia modu basatian zatitu du; Afganistan, Siria eta Irak suntsitu ditu; Matoi-taldeek milioika pertsona hil dituzte, Ruandan, Liberialan, Burundin, Kongon, Marfileko Kostan, Marokon eta beste hainbat herritan. Hainbat multinazionalen armatu eta finantzatu zituzten Afrikako herrialde horien ekoizpen-baliabideak kontrolatzeko; Indonesiako burgesiak ekialdeko Timorren egindako sarraskiak, odolezko amesgaiztoa eta Errusiako gobernadore ustelak Txetxeniar herria eta burgesia sionista herri palestinarra urpean uzteko erabili zuen izua, Ekialde Ertaina eta Afrika iparraldean suntsitzen dituen fundamentalismo islamiarraren izurritea, edo miseriari eta basakeriari ihes egiteko Europako eta AEBetako ateak deitzen dituzten milioika errefuxiatuaren olatua; mundu osoan inperialistek eta haien agenteek milioika gizakiren aurka egin dituzten heroikerietako batzuk bakarrik aipatzearen, *haien* zibilizazioa eta “Munduko Ordena Berria” babetzearen.

LANGILE KLASEA ETA SOZIALISMOA GAUR EGUN Burgesiak gaztetan feudalismoaren aurka egin zuen bezala, orain langile klaseari dago-kio sistema horren eta haren iraunarazlearen aurkako borroka zuzentzea.

Langileria sistema kapitalistaren ehorzlea izatera deitua dago. Ekoizpen kapitalistan duen papera eta bizi eta lan baldintza bereziak direla-eta, gizarteko beste edozein klase edo geruza zapaldu ezin du eginkizun horretan ordezkatu.

Klase ertainak, beren heterogeneotasun, bizi-modu eta produkzioan duten paperagatik, organiko ezgaituta daude sistema kapitalistaren be-

netako izaera ulertzeko. Gizartean duten posizioa eta lan isolatua direla eta, ez diote klase zuzeneko etsai bati aurre egin behar. Badirudi haren *gaitz* guztiak gobernariaren ezgaitasunetik edo borondate txarretik datozela, edo *jainkozko amorrutik*. Langileek, aldiz, beren ugazabarengan ikusten dute beren gaitzen iturria, soldata jaisten diena, aparteko orduak egitera behartzen dituen, esplotatzen dituen eta kaleratzen dituen. Beren burua defendatzeko, lankide guztien arteko ahalik eta batasun handiena behar dute, eta horregatik dute pentsamolde solidarioa, kolektiboa eta anti-individualista. Beren lan-baldintzek indartzen dute pentsamolde hori. Produkzio-prozesu orok, funtzionatzeko, enpresako langile guztien inplikazioa behar du. Horietako bakoitza produkzio-prozesuan beharrezkoa den kate-maila bat da. Lan-prozesuan elkarrekiko mendekotasun horrek indartu egiten du pentsamolde kolektibo hori.

Edozein enpresatako langileen borrokak dialektikaren lege oso garrantzitsu bat uzten du agerian: *osotasuna alderdien batura baino handiagoa da*. Enpresa bateko langileen indar konbinatua, interes berberen alde borrokatzen dena, askoz handiagoa da langile bakoitzaren presio isolatua baino, hau da, klase ertaineko burges txikia kokatzen den egoera baino.

Sozialismoa langileriaren ideologia naturala da. Langileek beren enpresako patriaren aurka egiten duten borroka bere punturik zorrotzenera iristen denean, enpresa-lanak gertatzen dira edo zuzendaria barruan atxikitzen dira. Une horretan agerian geratzen da “nork agintzen duen hemen”. Eredua desjabetzeko ideia eta enpresak langileen artean jabetgo komuneko izan behar duen sentimendua, une jakin batean, bere kontzientziaren garapen natural gisa sortzen da. Jabetza komunaren ideia bere langile izaeratik sortzen da. Enpresak funtzionatzen jarraitu ahal izateko, ezin da zatitan banatu eta langileen artean banatu; aitzitik, denok batera lan eginez, elkartuta egon behar du.

Era berean, greba orokor guztiek mahai gainean jartzen dute, baina goragoko maila batean, “Nork agintzen du hemen”, eta klase-interesen identitatea langile-klaseko sektore guztien artean. Are gehiago, egoera iraultzaile batean.

Ekonomia kapitalistako lanaren banaketak berak, eta sektore ekonomiko guztien arteko erlazioak, ideia hori bera zabaltzen dute ekoizpen-indar guztientzat. Horregatik klase kapitalista osoaren desjabetzea, eta langile-klase osoaren kontrol eta zuzendaritza komuna, langileek enpresa partikular bakoitzarekin duten esperientziatik ateratako orokortzea besterik ez da.

Kapitalismoak sortzen dituen bizi-baldintzek etorkizuneko gizarte sozialistaren oinarriak ezartzen dituzte. Nekazal ekonomia zaharrea familia bakoitzak bere etxea, bere putzua, bere argi egiteko, elikat-

zeko eta janzteko baliabideak eta bere bizi-baldintza partikularrak zituen bitartean, gaur egun langile familiak komunean bizi dira (hiriak, auzoak), elektrifikazio, ur eroanbide, telefonia, garraio publiko eta kontsumo baliabideak eskuratzeko sistema komunarekin. Horrek guztiak are gehiago indartzen du pentsamolde kolektibo eta sozialista hori langileen familien kontzientzian.

Kapitalismoa mundu mailako sistema da. Ekonomia kapitalistak planetan zehar ezarritako lanaren banaketak herrialdeak eta kontinenteak bata besterekin lotzen ditu banaezin. Ezein herrialdek, ezta boteretsuenek eta garatueneke ere, ezin dio ihes egin munduko merkatuaren nagusitasun izugarriari. Estatu nazionalak, ekoizpen-bideen jabetza pribatua bezala, ekoizpen-indarren garapena oztopatzen duten oztopo ikaragarri bihurtu dira. Biak dira krisi ekonomikoen, gerren eta herrien arteko gorroto nazionalen eragileak. Hori ezabatzea da gizateriak aurrean dituen arazoak eta lazeriak konpontzen hasteko oinarritzko baldintza.

Langileria mundu mailako klase bat da. Esplotazio mota berak, arazo eta interes berberak lotzen dute langileria mundu osoan. Internazionalismo proletarioa, 170 urte baino gehiagoko esplotazio kapitalistan ezin konta ahala aldiz agerian geratu dena –hainbat unetan nazioarteko langile-erakundeak eta erakunde iraultzaileak eraikiz, eta ezin konta ahala herrialdetan esplotazio kapitalistaren aurkako borrokarekiko elkartasuna –, ez da asaldura-kontsigna hutsa, baizik eta munduko langile-klasearen borroka bateratzeko ezinbesteko oinarria, gizartearen eraldaketa sozialistaren alde borrokatzeko mundu osoan, gizarte osoa eraikitzen baita.

Enpresa multinazional handiek eta garraio bide eta komunikabide modernoek ekoizpen-indarrak bateratzen dituzte eta gizakiak historian inoiz ikusi ez den moduan erlazionatzen dituzte, eta lehen aldiz aukera ematen dute ekoizpen-baliabideak modu harmoniko eta demokratikoan planifikatzeko, gizateria osoaren intereserako, eta ez parasito eta pribilegiatu mordo baterako, orain arte gertatu den bezala.

Herrialde bakar batean iraultza sozialista garaile batek eragin elektrizatzaileak izango lituzke mundu osoko langileen kontzientzian eta ikuspegietan, bereziki herrialde garrantzitsu bat balitz, eta munduko iraultza sozialistaren atarikoia izango litzateke.

Egia da gizarte kapitalistaren garai *normal* batean ideia horiek guztiak ez daudela presente langile klasearen gehiengoaren kontzientzian. Horretarako, esperientzia behar da, gizartearen errutina eta inertzia hautsiko dituen egoera iraultzailea, eta masen artean eragina izango duen alderdi marxista, langile guztiei esperientzia iraultzaile horietatik azken ondorioak ateratzen lagunduko diena.

Marxek eta Engelsek langile-klasearen kausari egindako ekarpen izugarria ez zen izan panazea sozial bat asmatu izana mundu honetako bidegabekeriarekin amaitzeko, baizik eta ulertu eta argitara atera izana langile-klaseak esplotazio kapitalistaren aurka egindako borrokak agerian uzten zituen interes inkontzienteak, horrela, langile-klasea borroka horren ondoriozko helburu historikoez jabetu dadin, eta helburu horiek produkzio-harreman kapitalisten erabateko eraldaketarekin eta esplotatzailerik gabeko eta gizarte sozialista baten esparruan ustiatutako produkzio-harreman berriekin ordezkatzearekin soilik amai daitezke.

Jabetza pribatuaren desagerpenarekin eta gizakiak sortutako indar produktiboen baterako plangintzarekin soilik egin ahal izango du aurrera gizateriak bere benetako askapenerantz, bere historia osoan zehar teknologiaren, zientziaren, pentsamenduaren eta kulturaren arloan izan dituen konkistak zainduz, horiek mugarik gabe goratzeko.

HARREMANETAN JARRI:

Korrante Marxista Internazionale (KMI): webmaster@marxist.com

KMI (Euskal Herria): uzmarxistak.eh@gmail.com

KMI (Espainiako estatua): contacto@luchadeclasses.org

www.marxist.com

www.luchadeclasses.org

Korrante Marxista Internazionala munduko erakunde komunista bat da, eta kontinente guztietako 50 herrialde ingurutan du presentzia.

Estalinismoa erori eta 30 urtera, kapitalismoak historiako krisirik sakonenari egin behar dio aurre. Milioika pertsona daude derrigorrezko jarduerarik ezera kondenatuta, sistema kapitalista, kapitalaren jabeen onura pribatuan oinarritua, bere energia eta ezagutzak erabiltzeko gai ez delako. Horri gehitu behar zaio ingurumen-krisia, planeta ziurgabetasunean, gerretan, basakerian eta atsekabeen murgiltzen duena.

Milioika pertsona sistemaren gaitasutasuna zalantzan jartzen hasten dira eta haztamuka irteera bat bilatzen dute. Azken hamarkadan, aurrekaririk gabeko masa-mobilizazioak egin dira (Udaberri Arabiarra, Grezia, Espainiako Estatua, Txile, Kolonia, Aljeria, Sudan, Sri Lanka, Libano, Katalunia, etab.), eta erakusten dute gero eta geruza zabalagoen borondatea dagoela zuzenean agertoki politikoan sartzeko, beren egoera eraldatzeko.

Mobilizazio hauek, kasu batzuetan mugiezinak ziruditen erregimenak eraitsi dituztenak (Ben Ali Tunisian, Mubarak Egipton) eta errepresio aparatu izugarria eta inperialismoaren babesa zutenak, zapalduen indarra erakutsi zuten martxan jartzen direnean. Baina, aldi berean, bat-batekotasunaren mugak ere agerian geratu ziren. Langile-masek badakite zer ez duten nahi, baina oraindik ez dute nahi dutenaren programa amaiturik, ezta hori lortzeko ideia zehatzik ere.

Gure ustez, marxismo iraultzailea, hain zuzen ere, langile-klaseak bere emantzipazioaren alde egindako borroken esperientzia metatu eta garaipenerako tresna ematen duen teoria da. Marxismoaren ideiek munduko langile eta gazteen mugimendu iraultzailearen norabidea bereganatzen dutelako borrokatzen du Korrante Marxista Internazionala.

Gure helburua apala da, oinarritzko mundua aldatu nahi dugu. Sistema kapitalistaren abolizioak, Engelsen hitzetan, "beharrezkotasunaren erresumatik askatasunaren erresumarako jauzia"; esan nahiko luke.

Egin bat gurekin borroka honetan!

www.marxist.com